

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Zene Slovenske Koroške!
Z delom za razširjenje in
okrepitev organizacije AFŽ
podprimo borbo vsega koro-
škega ljudstva za priključitev
k Titovi Jugoslaviji!

LETNIK II.

DUNAJ, V PETEK 7. III. 1947

ŠTEV. 13 (41)

8. marec
mednarodni
ženski praznik

VSA JUGOSLAVIJA V BORBI ZA OSVOBODITEV SLOVENSKE KOROŠKE

8. marec je praznik vseh demokratičnih žena, združenih v borbi za pravično ureditev sveta, za trajen mir in za dostojno življenje delovnega človeka. Strašna vojna, ki še ni tako daleč za nami in katere posledice še dolgo ne bodo zaceljene, je še posebno opozorila žene vsega sveta, da nas usoda človeštva in bodočnost naših otrok kliče v veliko armado vseh tistih sil, ki se bore za pravičen mir in za to, da se strahote vojne nikdar več ne povrnejo.

Dolgo časa so življenje žene oklepali okovi. Čeprav se je razvijal ves svet, je ostalo življenje žene še vedno vezano na zaostale predsodke in ji ni dajalo možnosti, da bi se dvigala in izobraževala, da bi postala v resnici enakopravna življenjska tovarišica možu. Žena je morala živeti v zaostalosti in brezpravnosti zato, da so lahko z življenji njenih otrok razpolagali drugi in da so se Hitler in podobni sovražniki človeštva igrali z njihovo usodo in z njihovo krvjo.

Vojna je prinesla ženam neizmerno gorje in morje bolečin. V tistem trpljenju, ki smo ga delile s svojimi sinovi, brati in možmi, smo spoznale, kdo žene ves svet v pogubo. Spoznale smo, da je fašizem največji sovražnik človeštva in da se moramo tudi me boriti za njegovo popolno uničenje. Junaške vzglede so nam v tej borbi dale naše sovjetske sestre. Neustrašene borke, junakinje Rdeče armade in požrtvovalne žene na delu v zaledju so nam pokazale, kako je treba ljubiti svojo domovino in kako je treba zanjo žrtvovati.

Tudi jugoslovanske žene so v tej vojni izvršile velika dela in se mnogo naučile. Iz bolečine in trpljenja je zrastle nova podoba slovenske žene — antifašistke. To je lik delovne, ponosne in požrtvovalne borke za pravice svojega naroda, za boljšo bodočnost svojih otrok.

Danes uživajo žene nove Jugoslavije velike pridobitve osvobodilnega boja. Udeležujejo se vsega političnega gibanja in sodelujejo tudi na najbolj odgovornih mestih pri vodenju svoje države. Njihove organizacije pa skrbijo še posebno za to, da se tudi zadnja preprosta žena vzgoji v napredno državljanko, ki se zaveda svojih pravic in dolžnosti v svobodni državi.

Tudi koroške žene se zavedamo velike odgovornosti, ki jo nosimo za obstanek svojega naroda. Po krivičnem plebiscitu, po katerem je Slovenska Koroška pripadla k Avstriji, smo morale doživljati bridko bolečino, da so tuji oblastniki iz otrok naše krvi vzgajali Nemce. Doživljale smo grenkobo in ponižanje skupaj z njimi, ko so jih v šolah sramotili zaradi materinskega jezika in končno, ko so jih pošiljali umirati na vse strani sveta za zločinske Hitlerjeve pustolovščine. Zato smo se z vsem srcem oklenile Osvobodilne fronte, velikega osvobodilnega gibanja, ki so nam ga prinesli naši partizani. Ni nas oplašilo fašistično nasilje. Zavedale smo se, da se borimo za svobodo, s tem, da podpiramo junaške partizane, pa četudi le s kosom kruha ali skodelico kave.

Danes se še vedno nadaljuje naša borba za popolno osvoboditev Slovenske Koroške. Se vedno je potrebno, da se borimo proti vsem tistim, ki nam hočejo ukrasti našo pravico do svobode, ki nam ne priznajo, da je ta zemlja naša že več ko 1000 let.

Tudi koroške žene — antifašistke — vi-

Vsi narodi Jugoslavije z veliko napačnostjo in pazljivostjo spremljajo borbo našega ljudstva za svobodo Slovenske Koroške. Predsedstvo jugoslovanske zvezne vlade prejema neprenehoma veliko število brzojavk z zborovanj, ki se jih udeležuje delov-

Sekretar IOOF Slovenije-tov. M. Marinko

no ljudstvo širom Jugoslavije, na katerih zahteva priključitev Slovenske Koroške k FLRJ.

Brzojavka protifašistk iz vasi Lačarka v Vojvodini se n. pr. glasi:

»Svoji vladi naročamo, da še nadalje vztraja v borbi za dokončno osvoboditev ljudstva Slovenske Koroške, ker je ljudstvo to res zaslužilo!»

Povsod je na prvem mestu Slovenska Koroška. Naj bo v Bosni ali v Makedoniji, v Srbiji ali na Hrvaškem, v Vojvodini ali Sloveniji, v Črni gori ali v Dalmaciji — nikjer ni sestanka ali zborovanja, kjer bi se ne razpravljalo o borbi koroških Slovencev in o tem, kako bi to borbo še bolj podprli. Ni je tako oddaljene hribovske vasi v Jugoslaviji, da bi ne vedela, da je treba podpreti koroške Slovence. V velikih mestih, v trgih in po vseh vseh prirejajo zborovanja, ki se jih udeležujejo velikanske množice. Te viharne zahtevajo priključitev Slovenske Koroške k FLRJ. Pevski zbor »Matija Verdnik«, ki je priredil več koncertov v Ljubljani, v Beogradu in drugje, je doživljal na svoji poti pravo zmagovalstvo. Vse jugoslovanske radijske postaje prinašajo v vseh oddajah poročila o borbi koroških Slovencev. Vsi listi prinašajo najnovejša poročila s Koroškega na prvih stra-

dimo resnično in trajno svobodo svojih bodočih rodov edino in tem, da bo Slovenska Koroška priključena k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, da bomo koroški Slovenci v svoji lastni, močni in srečni državi združeni z vsemi jugoslovanskimi brati. Šele tako bo vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem zagotovljen narodni obstoj in bomo tudi mi, koroške žene doživele med sestrami, materami in ženami Titove Jugoslavije novo življenje.

neh. Prirejajo se razstave dokumentov o slovenskem značaju Koroške, na tisoče in tisoče brošur pa prikazuje vsem narodom Jugoslavije zgodovino junaške borbe koroških Slovencev za narodni obstoj in za združitev z Jugoslavijo. Kmetje in delavci, obrtniki in vajenci, trgovci, dijaki, žene in dekleta, učitelji in univerzitetni profesorji vsi spremljajo borbo koroških Slovencev, vsi enoglasno zahtevajo nepreklicno in dokončno osvobodjenje. Jugoslovanski znanstveniki in učenjaki pišejo razprave o Koroški, stenski časopisi po tovarnah ali na univerzah so polni borbenega duha, ki pravi: Sveta pravica koroških Slovencev je, da postanejo svobodni in se združijo z nami. To ve pastir, ki pase svoje ovce v Črni gori in ve zadnji šolar. Otroci-pionirji vsak dan poslušajo, kako se še danes godi otrokom na Koroškem, ki nimajo niti svojih šol. Vsaka krivica, ki se zgodi koroškim Slovincem, pride v svet in vsi listi pišejo o njej.

Jugoslovanski borci, se zgražajo nad usodo, ki je doletela njihove bojne tovariše-koroške partizane, katere sedaj zapostavljajo in preganjajo. Jugoslovanski pisatelji, pesniki in umetniki pozivajo ljudstvo s svojimi deli, naj z vsemi silami podpre borbo za osvoboditev koroških Slovencev, in vedno znova netijo v srce ljudi silno ljubezen do zibelke slovenske državnosti — Slovenske Koroške. O tem nam zgovorno priča pesem, ki jo je »Slovenskemu vestniku« poslal največji slovenski živeči pesnik in ljudski poslanec Oton Župančič. Ta pesem, ki jo prinašamo, pove sama dovolj o neuklonljivi volji pesnika, da se Koroška priključi k Jugoslaviji, in priča obenem o nepremagljivi ljubezni, ki jo čuti pesnik in z njim ves slovenski narod in vsi jugoslovanski narodi do trpinčene, toda neukročene Slovenske Koroške.

Jugoslovanski narodi so mnogo žrtvovali za vse človeštvo. Za to, da bi bilo človeštvo svobodno, so dali 1 milijon 700 tisoč človeških žrtve. Že sa-

Oton Župančič:

Korotan v srcu

Kadar se v srcu spomnim Korotana,
odpre se mi globoka v prsih rana,
iz nje pa pesem, jok v kletev vre,
up in ljubezen, nikdar ni ugnana.

Iz brezna mojih bolečin odmeva
zvon gosposvetki, mračen zbor prepeva
nekdanje zgodbe: rušijo se vrhi,
vasi podirajo se v noč iz dneva.

Od severa se divji roj za rojem
usiplje in po ljudstvu pada mojem;
kdo brani pravdo vdove in sirote?
Kdo si je v svesti, da stoji na svojem?

Zvrni se, gora, vnovič se pogrezní,
mesto in grad in živo vse zavezní —
skozi posipa in razvala plast
mlad rod prebija v novi se ljubezní.

Ob Dravi partizanska puška počí,
in po grobovih davno spavajoči
se dramijo: »Spel gre za staro pravdo!
Pokoncil! Z njim! Zda se naj odločil!«

Kdaj res ta dolga borba bo končana?
Naj se mi nikdar ne zaceli rana,
naj peče me, naj spati mi ne da —
ne izpustim iz srca Korotana.

me te žrtve popolnoma upravičujejo jugoslovanske narode, da zahtevajo tisto, kar je bil njihov cilj skozi tisočletje hudih bojev za narodno osvobodjenje in združitev v skupni državi. Jugoslovanski narodi se zavedajo, da je njihova zahteva po priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji prav tako zahteva koroških Slovencev. Izpolniti to zahtevo pomeni za ves svet nič drugega kot oddolžiti se milijonom žrtve te osvobodilne vojne ter priznati resnično svobodo in enakost vsem narodom. Zato je jugoslovanska zahteva za priključitev Slovenske Koroške tako odločna in nepopustljiva, kajti teh milijon sedemstotisoč ljudi je padlo tudi za svobodo Slovenske Koroške.

Resolucija GOOF Slovenije o Slovenski Koroški

Na mirovni konferenci se odločuje usoda enega dela slovenskega naroda, ki živi na Koroškem. Slovenski narod zahteva združitev koroških Slovencev v skupno domovino, združeno Slovenijo, v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije. Za to svojo osnovno pravico, za svobodo in združitev se je slovenski narod stoletja boril proti Habsburgom in proti germanskemu imperializmu, za to svojo elementarno pravico se je slovenski narod z orožjem v roki boril 4 leta proti fašističnemu okupatorju. Zavezniki so izpolnitev teh osnovnih pravic obljubili narodom vsega sveta z objavo atlantskega dogovora.

Glavni odbor OF obsoja avstrijsko in nacistično parolo »nedeljive Koroške«, ker je to stara teza nemških imperialistov, ker je bila to teza nemških fašistov. Avstrija nadaljuje s to parolo staro pangermansko politiko proti slovanskim narodom pod krinko demokratičnosti. Avstrija zahteva še nadaljnje zaslužnje koroških Slovencev, in to tista Avstrija, ki je bila za časa okupacije na slovenskih tleh izvrševalec fašistične iztrebitve slovenskega naroda.

Slovenski narod zahteva in se bori za pravično rešitev koroškega vprašanja in zahteva, da se koroški Slovenci kot del našega naroda priključijo Jugoslaviji in tako združijo z ostalim slovenskim narodom v skupno državo. Slovenski narod ne bo nikdar priznal kake druge rešitve.

Le na tak način bo koroškim Slovincem zagotovljen njihov narodni obstoj in popravljene stoletne krivice nasilne germanizacije.

GLAVNI ODBOR OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljudstvo Slovenske Koroške se vztrajno bori za priključitev k Titovi Jugoslaviji

VELICASTNA MANIFESTACIJA V DOBRLI VASI

V nedeljo, 2. marca je slovensko prebivalstvo iz St. Vida, Nagelč in Mokrij v svečani povorki peš in na vozovih otvorilo manifestacijo v Dobrli vasi. Na čelu povorke je stopal partizan z veliko slovensko zastavo. Za njim je korakala dolga vrsta mož in žena, mladincev in mladink, med njimi mnogo bivših partizanov, trpinov iz koncentracijskih taborišč in izseljencev. Nešteto transparentov z napisom „Živel maršal Tito“, „Kjer so naše žrtve, tam so naše meje“, „Hočemo k FLRJ“ itd., ki so jih nosili v povorki, je izražalo voljo in zahteve slovenskega ljudstva. Borbena partizanska pesem pa je to odločnost še bolj poudarila.

Majhna skupina bivših „Heimat - Hitler - jevcov“, združenih z SA-evci in SS-ovcem Kumrom v svoji sredi, je z zaletom v sprevod poskušala motiti manifestacijo. Izkupili so jih krepko, nakar so izginili med hišami. To nesramno izzivanje so mirno opazovali avstrijski žandarji, ki jih je bilo polno na vseh ogljih in cestah.

Iz vseh strani je prihajalo slovensko ljudstvo v narodni dom v Dobrli vasi. V nabito polni dvorani je bila nato proslava, posvečena spominu kaplana Kuteja, ki so ga SS-ovci umorili v koncentracijskem taborišču v Dachauu, kot spomin na vse žrtve, ki so padle za osvoboditev Slovenske Koroške. Škocijanski in šentviški pevci so s pesmijo otvorili proslavo. Tovariš dr. Luka Sienčnik, podpredsednik POOF-a, je v svojem govoru prikazal lik resničnega ljud-

skega duhovnika — kaplana Kuteja, ki se je boril in trpel skupno s svojim ljudstvom. Dal je svoje življenje za svobodo, gestapovski rablji so ga uničili v koncentracijskem taborišču Dachau kakor nešteto drugih sinov in hčera Slovenske Koroške. Danes izpolnjujemo oporoko teh žrtev, ki so padle za to, da bomo mi svobodni. Ne bomo dopustili, da bi nas še nadalje zatirali in z vedno večjo silo bomo nadaljevali boj za priključitev k FLRJ.

Tov. Anica Prajnikova je nato recitirala pesem „Ta zemlja je naša“, ki so jo zborovalci sprejeli z navdušenim odobravanjem. Po nastopu pevskega zbora je govoril tov. Rigi Miha, ki je poudaril, da je borba slovenskega ljudstva na Koroškem jamstvo, da bo Slovenska Koroška osvobodjena. Skupno z vsem slovenskim narodom, tako kakor v najtežji dobi, bomo stopili na novo pot. Naš matični narod s silnim poletom gradi novo državo. Delovno ljudstvo je odpravilo izkoriščanje in izgrajuje svojo novo socialistično gospodarstvo. Po končanem govoru, ki so ga zborovalci prekinjali z navdušenim vzklikanjem, so bile sprejete resolucije predsedniku vlade FLRJ maršalu Titu, predsedniku LRS Mihi Marinku in zunanjemu ministru Sovjetske zveze Molotovu.

Na koncu se je razvil iz narodnega doma na trg dolg sprevod ob prepevanju partizanskih pesmi. Med vzklikanjem maršalu Titu, Sovjetski zvezi, generalisimu Stalinu in koroškim partizanom so mladinci visoko nad ulico razobesili velik transpa-

rent, okrašen z rdečimi peterkrakimi zvezdami in napisom „Mi hočemo k FLRJ!“ Domači nacisti so od daleč in prikrito, s strahom v srcu opazovali borbena razpoloženja ljudstva. Nato se je množica zopet vrnila v dvorano in jo napolnila do zadnjega kotička. Igralci iz St. Vida so uprizorili Borove „Raztrgance“. Svoje vloge so podali živo in doživeto. Prireditve so zaključili vsi s himno „Hej, Slovani“. Se pozno v noč je zvenela partizanska pesem.

PROSLAVA MATIJE MAJARJA-ZILJSKEGA NA BRNCI

Istega dne je bila na Brnci pri Prangerju proslava Matije Majarja-Ziljskega. Ljudstvo je pokazalo za proslavo veliko zanimanje, dvorana je bila v soboto in nedeljo kljub na novo zapadlemu snegu nabito polna. Prireditve je otvoril mladinski mešani zbor z borbena himno „Na juriš“. Sledil je govor majorja tov. Primožiča, ki je obrazil pomen proslave in delo Matije Majarja-Ziljskega. Pojasnil je, kako današnji rod razume vseslovansko misel, katere glasnik je bil v svoji dobi Matija Majar-Ziljski. „Prišel je čas,“ je dejal govornik, ko se uresničuje zamisel združitve in osvoboditve vseh še do danes zasužnjenih delov slovenskega naroda. Poslušalci so spremljali izvajanja govornika z navdušenim odobravanjem. Ob sklepu so bile sprejete resolucije maršalu Titu, zunanjemu ministru Sovjetske zveze Molotovu in zasedanju zunanjih ministrov v Moskvi.

Prosvetni del proslave je izpolnila drama „Hlapec Jverna in njegova pravica“.

v radiju, v govorih le potrjujejo. Tudi od zloglasne pete kolone priučena „Füster-propaganda“, polna gorostasnih novic o Jugoslaviji, nas ne omaje. Vemo, da je predpogoj za mir v naši ožji domovini trdna jezikovna meja, podkrepjena z državno, da se za vselej onemogoči germanizatorični pritisk na koroške Slovence. Za trajno izpolnjevanje zakonov in obljub, ki se sedaj kopičijo, nimamo nikakih vzgledov v preteklosti in nikakih garancij v bodočnosti. Rešitev Slovenske Koroške je samo v priključitvi k FLRJ Jugoslaviji v smislu jugoslovanske memoranduma. Kot smo bili slovenski duhovniki na Koroškem kar na veliko pahnjeni v ječe, v pregnanstvo, v koncentracijska taborišča, tako tudi sedaj strnjeni izpovedujemo svojo voljo, v prepričanju, da bo pravica zmaga in nas resnica osvobodila.

V Celovcu, dne 13. februarja 1947.

Drobne novice

Delovanje madžarskega kulturnega društva v Zrmanju v Jugoslaviji je lansko leto doseglo pomembne uspehe. Tečaj za nepismene je obiskovalo 50 odstotkov Madžarov, ki še niso znali brati in pisati. Na ljudski univerzi je bilo lani 50 predavanj v madžarskem jeziku, poleg tega je bilo 50 kulturno-umetniških prireditev. Madžarsko diletantsko gledališče je uprizorilo lani 40 predstav. Dasiravno v teh številkah ni zapopadeno vse delo madžarske manjšine v Jugoslaviji na kulturnem področju, vidimo iz teh podatkov, da je Jugoslavija dejansko uresničila popolno enakopravnost vseh svojih državljanov, naj bodo katere koli narodnosti.

Glasbeni tečaj za Šiptarje (Albance) v Prizrenu je bil tvoren na pobudo šiptarskega odbora za ljudsko prosveto v okraju Šar planina. Tečaj obiskuje že 42 slušateljev, med temi 8 deklet. Pouk je teoretičen in praktičen ter posveča posebno pozornost šiptarskim narodnim pesmim.

Šahovski turnirji v enotah Jugoslovanske armade so bili te dni. Udeležilo se jih je veliko število borcev in častnikov. 2.227 borcev in častnikov se je prijavilo samo v eni enoti.

Gledališko življenje v LR Srbiji se lepo razvija. V prejšnji Jugoslaviji je bilo na ozemlju sedanje LR Srbije samo eno stalno gledališče v Beogradu. Danes je v LR Srbiji 5 državnih gledališč. Razen tega so odprli v okrajnih mestih gledališča s poklicnimi igralci, ki jim pomagajo tudi diletanti, s tem je omogočeno mladim ljudem, da sodelujejo pri gledališču. Do sedaj je bilo 8 okrajnih gledališč, nadaljnja tri bodo pa v kratkem odprta. V avtonomni pokrajini Vojvodini je 6 gledališč. Madžarska manjšina ima poleg tega še madžarsko gledališče v Subotici.

84 srednješolskih zavodov za dijake brez sredstev je bilo doslej odprtih v LR Srbiji. V te internate sprejemajo samo dijake revnih staršev, vojnih invalidov in padlih borcev.

Knjiga maršala Tita „Borba za osvoboditev Jugoslavije“, je sedaj izšla tudi v bolgarskem prevodu v založbi Bolgarske delavske partije. Knjiga je zbirka člankov, govorov, izjav in povelj maršala Tita iz let od 1941 do 1944.

Naravne znamenitosti pod zaščito LR Hrvatske. V Zagrebu je bil ustanovljen Institut za zaščito in znanstveni študij naravnih znamenitosti. Odslej bodo vse naravne znamenitosti živalstva, rastlinstva in zemljepisja, kakor tudi znamenitosti zoofizičnega, paleontološkega in mineraloškega značaja pod zaščito države.

Sporazum o izmenjavi blaga med Jugoslavijo in Čehoslovaško je bil podpisan v Beogradu 26. februarja. S to pogodbo se pričinja načrtna izmenjava blaga med Jugoslavijo in Čehoslovaško. Pogodba pa ne bo služila le jačanju trgovskih in gospodarskih odnosov, temveč tudi krepitvi političnih odnosov med dvema prijateljskima in bratskima državama.

Udarniki dobijo posebne šole. Črnogorski delavci-udarniki bodo imeli v kratkem možnost razširiti svoje šolsko znanje. Ministrstvo za prosveto LR Črne gore je sklenilo odpreti posebne enoletne šole na Cetinju, v Kotoru, Titovgradu (nekdanji Podgorici) in Nikšiću. Tudi v drugih mestih bodo odprli takšne šole, če bo zanje vsaj deset udarnikov.

Mednarodne tekme v smučskih skokih na svetovno znani skalalnici v Planici bodo od 9. do 16. marca.

Slovenski duhovniki na Koroškem za priključitev k FLRJ

Spomenica duhovnikov Slovenske Koroške konferenci zunanjih ministrov v Moskvi

Objavljamo v celoti spomenico, ki jo je doslej podpisalo nad 50 duhovnikov Slovenske Koroške in s tem brez pridržka manifestiralo svojo odločno voljo za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Spomenica pravi:

V času, ko se odloča usoda slovenskega naroda na Koroškem, čutijo podpisani duhovniki Slovenske Koroške potrebo in dolžnost, da na jasn način izjavijo: **Soglašamo s spomenico FLR Jugoslavije, predloženo gg. zastopnikom zunanjih ministrov velesil v Londonu glede zahteve po priključitvi Slovenske Koroške k matičnemu narodu.** Zato predlagamo visokemu zastopstvu velesil in vsej svobodoljubni svetovni javnosti svojo s krvjo padlih in umorjenih bratov in sester ojačeno prošnjo: **Sklenite nas z matičnim narodom slovenskim v Jugoslaviji, ker nam Avstrija ni dala nikakih pogojev ne za kulturni in gospodarski razmah, niti ne za goli obstanek narodnega življenja, ki je naravni in nujen predpogoj vzgojnega in verskega delovanja.**

Zvesti izročilu katoliške cerkve in zglednemu trudu naših slavnih prvkov, kakor so škof Slomšek, Einspieler, Jarnik, Majar-Ziljski, Ražun, prošt Randl, dekan Limpel, dekan Singer, Poljanec, smo bili slovenski duhovniki na Koroškem vedno neustrašeni branitelji božjih in naravnih pravic; brezpravno in zatirano slovensko koroško ljudstvo je zrl v nas svoje borce za narodni obstoj. Zato se je strupeno sovraštvo nemških nacionalistov zaganjalo posebno proti slovenskim duhovnikom, katerim so preganjanja in ječe vsakdanji kruh. V svetovni vojni 1914—1918 so bili mnogi v ječah, ker so simpatizirali z Entento, v kateri so gledali odrešiteljico izpod avstro-ogrske jarma. Leta 1919 je zloglasna avstrijska milica Volkswehr pustošila slovenske domove in ropala ter skrunila cerkve, mnogi duhovniki pa so bili tedaj izpostavljeni strahovanju in celo krvavim izgredom. Za Slovence ponesrečeni plebiscit leta 1920 je pognal 30 duhovnikov iz domovine, da ne bi postali žrtev nemško-avstrijske nestrpnosti; našli so v Jugoslaviji zavetje. Leta 1921 je bil zahrbtno obstre-

ljen dekan Limpel, zaradi česar je prerano umrl. Potem nas je vsa leta zagrizeno, naduto in pretkano zalezoval germanizatorični Heimdienst in Schulverein Südmark. Ko je z letom 1938 z nacionalizmom nemški šovinizem na avstrijskih tleh in v koroškem predelu prikupil do vrha, nas je bilo 62 slovenskih duhovnikov ali celih 90 odstotkov po ječah, izseljenih, v pregnanstvu, v koncentracijskih taboriščih. Na posledicah je umrl 12 duhovnikov, 4 v koncentracijskih taboriščih. Tako je bilo naše število nasilno skrčeno. Ko so koroški partizani v junaških odredih Jugoslovanske armade začeli boj na samem ozemlju Reicha, je nacifašistična oblast iztaknila zveze partizanov z župnišči in sledila so nova preganjanja duhovnikov, njihovih pomočnikov in gospodinj, ki so deloma žrtvovale življenje.

Vse te ogromne žrtve so bile doprinešene za človečansko načelo, da ima tudi slovenski narod na Koroškem naravno pravico do narodnega izživljanja, do vzgoje in izobrazbe v maternem jeziku in božjo pravico do verskega pouka in bogoslužja v svojem narodnem idiomu.

Ker se ta načela niso upoštevala, so se slovenski duhovniki na Koroškem že od nekdaj borili skupno z ljudstvom za pravice slovenskega jezika, tako z izdajanjem časopisov, Mohorjevih knjig, na ljudskih taborih, na nešteti zborovanjih, v gospodarskih združenjih, v prosvetnih društvih. V minulem stoletju je bila nasilna germanizacija na Koroškem v polnem teku in se ni pretrgala kljub vsem intervencijam in spomenicam državnih in deželnih poslancev slovenskih prav do razsula avstro-ogrske monarhije.

Po zloglasnem plebiscitu 1920, ki ga nikoli nismo smatrali za dokončno ureditev narodnostnega vprašanja na Koroškem, Nemška Avstrija ni izpolnila nobene obljube in obveznosti nasproti koroškim Slovincem. Z mrzlično doslednostjo je germanizirala slovenski živelj na Koroškem, da bi nemški narod čimprej našel tudi svojo jezikovno mejo na Karavankah. Laž o ljudski volji, o naravni asimilaciji, o pravilnem

ljudskem štetju, o popolni kulturni svobodi koroških Slovencev naj bi zakrivala dejanske vsenemske težnje pod vodstvom Heimabunda in Südmarke. Po Anschlusu je bila leta 1941 izdana prepoved slovenskega jezika v zasebnem in javnem življenju in pod vplivom te prepovedi je tudi škofijski ordinariat odredil, da se pri verojki in bogoslužju ne sme več uporabljati slovenski jezik. Ta odlok je škofijski ordinariat po kapitulaciji majnika 1945 sicer zopet preklical, ni pa dejansko dobrohotno preskrbel, da bi se popravilo prvotno jezikovno razmerje v slovenskih in deloma mešanih župnijah. Z množičnim izseljevanjem slovenskih družin leta 1942 naj bi bil storjen zadnji korak nasilnega raznarodovanja, da se tako slednjič likvidira slovenski živelj na Koroškem.

Čeprav katoliška cerkev v evangeljskem smislu poudarja in zagovarja načelo, da se mora dušno pastirstvo vršiti v maternem jeziku, je na Koroškem vpliv pangermanskih stremeljenj tako silen, da odneha celo deželna cerkvena oblast od načel, ki izhajajo iz nadnaravnega značaja vesoljne cerkve. Na slovenskih in mešanih župnijah se čisto nastavljajo duhovniki, ki so popolnoma nevešči jezika slovenskih vernikov in tako ne odgovarjajo zahtevi cerkvenega prava o kanonični sposobnosti. Tako se slovensko ljudstvo s pomočjo cerkve ponemčuje, odtuja svojemu pokolenju, zavaja v neznačajnost v pogledu narodne zvestobe in pripadnosti.

Zelo kričeče so šolske razmere, kjer se šele v zadnjem času pod pritiskom razmer po mili volji učiteljstva ponekod počuje nekoliko slovensčine. V deželi ni niti ene ljudske, glavne ali srednje šole, ki bi le za silo odgovarjala potrebam koroških Slovencev in bi otroci ne bili usmerjevani le v nemški prostor, kjer ne bo bodočnosti za našo mladino.

Skraini čas je, da se koroški Slovenci rešijo raznarodovanja in se tako obsodi kruta germanizacija. Zaupanje v obljube avstrijske in koroške vlade smo zdavnaj izgubili in v našem nezaupanju nas najnovejšje potvorbe, klevete in laži v časopisu,

Osvobodilna fronta Slovenije v borbi za nove gospodarske zmage

Referat sekretarja IOOF tov. Mihe Marinka na seji Glavnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije

24. februarja je bila v Ljubljani seja Glavnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije, ki so se je udeležili člani Glavnega odbora in delegati Osvobodilne fronte Slovenije. Sejo je otvoril predsednik IOOF tov. Josip Vidmar, nakar je imel sekretar IOOF tov. Miha Marinko referat, iz katerega posnemamo:

Tovariši!

Osrednji problem, ki stoji pred OF, je naš plan; kako čim bolje in čim prej vpeljati sistem planiranja v vse panoge našega gospodarstva in gospodariti po planu. Vsa notranja politična vprašanja so v tesni vzajemni povezanosti z našimi gospodarskimi problemi, v tej zvezi jih je tudi treba obravnavati.

Na razvoju naših notranjih razmer se v precejšnji meri odločuje tudi naš odnos do inozemstva in obratno. Nedvomno nimamo v današnjem svetu, v času podpisovanja mirovnih pogodb posla samo z ostanki fašizma, marveč je dejstvo, da vsa reakcija, čeprav si nadeva kakršne koli demokratične firme, povzema tipične fašistične metode in oblike delovanja. Nagnana v škripce se za očuvanje svojih pozicij poslužuje vseh sredstev. Razne male in velike imperialistične skupine brezobzirno nastopajo proti osvobodilnim gibanjem, ponekod še v parlamentarnih oblikah, drugod v odprti oboroženi borbi. V času sklepanja miru imamo celo vrsto vojnih poprišč (Grčija, Indokina, Indonezija, Kitajska). Povsod v svetu imperializma so več ali manj odprte vojne. Resnični mir in živahno delo za obnovo imamo samo v deželah, kjer je ljudstvo prišlo z osvoboditvijo izpod fašizma tudi na

oblast. Drugod pa so sile reakcije še toliko močne, da se drže na oblasti, ker resnično demokratične sile niso dovolj prebujene, niso dovolj močne, enotne in odločne. Zato načela, za katera so se narodi borili proti fašističnemu imperializmu, niso uveljavljena. To čutimo najbolj mi na našem lastnem narodnem telesu. Naše upravičene zahteve, po zaslugi teh reakcionarnih sil, zaenkrat še niso izpolnjene. Dejstvo pa je, da se je le malokateri narod tako odločno boril za svoje pravice kakor so se jugoslovanski narodi, in da druge boljše poti ni. Pot, ki nam jo priporočajo zunanji sovražniki in njihovi skriti poborniki, ni pot nacionalne in socialne svobode, temveč pot v novo nacionalno in gospodarsko suženjstvo. Dejanski razlog za sovražen odnos inozemske reakcije do nove Jugoslavije je v tem, da se je otrsela njene gospodarske in politične nadoblasti. S podpisom mirovne pogodbe ob ponosni deklaraciji vztrajanja na naših nacionalnih zahtevah je vlada maršala Tita prispevala svoj največji delež k izgradnji miru, dala je svoj prispevek k naporom resnično demokratičnih držav in svobodoljubnih ljudstev, da se preprečijo nove vojne provokacije. Pokazala je svojo miroljubnost s težko žrtvijo.

Da imamo v inozemstvu na eni strani zagrizene sovražnike, na drugi pa velike prijatelje in zaveznike, je samo potrditev, da smo na pravi poti izgradnje našega doma. Zavedati se moramo vsi, da je to edina možna pot in kolikor bolj bomo utrjevali svojo enotnost, kolikor hitreje bomo gradili svojo gospodarsko moč in urejali svoje notranje življenje, toliko bolj bomo respektirani od sovražnikov, toliko trdnjše bodo simpatije svobodoljubnih množic v svetu do nas.

Pot k blagostanju - načrtno gospodarstvo

V kapitalističnem družabnem redu ne more biti govora o možnostih planskega gospodarstva. Tam vladajo stihijni zakoni, ki jih kapitalistična družba ne more niti odstraniti, niti korigirati. Ti stihijni ekonomski zakoni pehajo kapitalistično gospodarstvo, kakor koli se je ono organiziralo, v truste in koncerne, v imperialistične interesne sfere, v vedno hujše in pogostejše gospodarske krize, ki zavirajo razvoj produktivnih sil, vodijo k uničenju produktivnih sredstev, povzročajo bedo, zaostrejo družbeno protislovja, slabijo pozicije vladajočega kapitalističnega razreda, zaradi česar uporablja vedno hujši teror nad delovnim ljudstvom in sili v osvojevalne imperialistične vojne.

Pogoj planskega gospodarstva je odstranitev osnovnega protislovja, ki je v kapitalistični družbi, t. j. nasprotja med družbeno produkcijo in privatno lastnino na družbeno produktivna sredstva in kapitalistično prilaganje produktov družbenega dela, ter od-

stranitev razreda izkoriščevalcev z oblasti in nacionalizacija osnovnih produktivnih sredstev.

V novi Jugoslaviji so ti pogoji izpolnjeni. Z našo zmago v osvobodilni vojni je oblast prešla v roke ljudstva. V posebnih okoliščinah naše osvobodilne borbe je večji del industrije prešel v roke države, postal občeljska imovina. Z nedavno nacionalizacijo pa je ta ekonomska podlaga za naše plansko gospodarstvo razširjena. Uvajanje planskega sistema gospodarstva nam je omogočeno zaradi tega, ker je oblast v rokah ljudstva, ker so osnovna sredstva industrijske proizvodnje v rokah države. S tem so uresničeni ti osnovni pogoji, da je glavni del našega gospodarstva postal družbeno gospodarstvo. Ustvarjene so objektivne možnosti za preusmeritev tega gospodarstva po planu. Te globoke družbene spremembe se pri nas vrše v treh etapah, ki so med seboj v tesni pogojni zvezi.

Socialistično gospodarstvo - jamstvo oblasti delovnega ljudstva

Politična revolucija je za nami, izvršena je z našo nacionalno osvoboditvijo, s katero je delovno ljudstvo prišlo na oblast in prevzelo osnovne komandne pozicije tudi v gospodarstvu. Sedaj smo torej v izvajanju gospodarske revolucije, ko gospodarstvo usmerjamo na socialistično osnovo v specifičnih (posebnih) pogojih našega razvoja. Brez te gospodarske preusmeritve tudi politična oblast v rokah delovnega ljudstva ne bi mogla biti trajno zajamčena. S tem preusmerjanjem našega gospodarstva na plansko, v bistvu socialistično osnovo bomo lažje izvršili do kraja tudi revolucijo proizvodne prevzgoje ljudi, ki pa je po svoje najtežja in najdaljša. Uspešna izvršitev te revolucije, misel-

na prevzgoja ljudi, množic bi bila nemogoča brez predhodne zmage politične in gospodarske revolucije. Redki, veliki duhovi, kakor n. pr. Ivan Cankar pri nas, so že pred desetletji nastopili in iskali pot iz zmede kapitalističnega gospodarstva. Komunistična partija je že pred desetletji začela to miselno prevzgojo ljudi, ki je z osvobodilno vojno začela dobivati večji obseg.

Na praktičnem primeru našega planskega gospodarstva in na očitnih prednostih tega sistema za vse delovne ljudi se bodo množice mnogo lažje in prej miselno in prosvetno prevzgojile. Imamo sicer trenutno precej velike težave pri uvajanju planskega gospodarstva zaradi zaostajanja te mi-

selne prevzgoje ljudi, naših kadrov in množic. Imamo tudi vrsto objektivnih ekonomskih ovir, ki jih bomo morali postopno obvladati in premagati.

Naše plansko gospodarstvo nujno zahteva čim večjo politično zavest, zaostritev budnosti proti vsem, ki hoče ali nehoče, vede ali nevede nadaljujejo po starem. Naš sistem planskega gospodarstva je tak, da obenem vključuje v korist celote interes vsake republike, vsake tovarne, vsakega okraja in kraja, vsake organizacije in posameznika.

Pogoj plana je evidenca. Na splošno nismo mogli v prvem in drugem letu pristopiti k planskemu gospodarstvu, ker plansko gospodarstvo zahteva točno evidenco, ki je mi v začetku niti v glavnem nismo imeli. Perioda, ki je za nami, je perioda pripravljavanja pogojev za planiranje. V tej dobi smo morali zagotoviti ta pogoj, ugotoviti, kaj imamo, s čim razpolagamo, da bi mogli opredeliti višino gospodarskih nalog, ki bi z ozirom na razpoložljiva produktivna in materialna sredstva bile ostvarljive.

Ker smo izpolnili dva pogoja: da je oblast v rokah ljudstva, da so osnovna produktivna sredstva v rokah ljudstva, smo prišli do tega, da moremo začeti obvladovati objektivne ekonomske zakone. V kapitalističnem gospodarstvu ne more biti govora o obvladovanju objektivnih ekonomskih zakonov, ki tam delujejo stihijsko. Družbeno gospodarstvo — naše načrtno gospodarstvo se jim postavlja

Hočemo očuvati gospodarsko neodvisnost

Ne moremo n. pr. v enem letu postati industrijska dežela, ne moremo hitreje zadovoljiti vseh naših potreb, ker še nimamo dovolj osnovne težke industrije, da bi sami proizvajali produktivne stroje, nimamo še dovolj odprtih vseh virov naših surovin, ker nam primanjkuje tehničnih kadrov, kvalificiranih in celo navadnih delavcev. V mnogih primerih smo še navezani na inozemstvo, da tam kupujemo stroje in surovine, ki jih sami nimamo oziroma jih ne moremo producirati. Nimamo cele vrste opreme za naše velike plavže, martinarne, nimamo dovolj tračnic, nimamo dovolj električnih turbin, nimamo mnogo drugih aparatov, finih strojev za proizvodnjo. Vse to moramo kupiti v inozemstvu z devizami. En del inozemstva nam ni naklonjen, ker ga boli, da je naša država prenehala biti njegova interesna sfera, zato nam tam delajo ovire, postavljajo težke pogoje za svoje trgovske odnose z nami. Mi pa hočemo očuvati svojo gospodarsko neodvisnost, t. j. ne moremo dati nikakih koncepcij na celotno naše gospodarstvo za ceno nekih posojil, ki bi nam jih bili pripravljeni dati v inozemstvu. Sistem imperializma je tak, da daje posojila, imeti pa mora zato garancijo, to se pravi, da se intabulira kakor banka, povrhu pa bi še hoteli

KAJ POMENI BESEDA „STIHIIJA“, KAJ „STIHIIJSKO“?

Beseda „stihija“ pomeni: elementarni nagon kot naravna ali prvinska sila; „stihijsko“ pa pomeni: z elementarno silo, samo sebi prepuščeno, pod vplivom slepe zakonitosti. V kapitalističnem gospodarstvu delujejo ekonomski zakoni „stihijsko“, to je sami po sebi, z elementarno silo, s slepo zakonitostjo. Nasprotno pa ti zakoni v načrtnem gospodarstvu ne delujejo več stihijsko (ne delujejo kot slepa zakonitost), ker so jih obvladali, ker jih zavestno uporabljajo in izkoriščajo v skupnem interesu vsega delovnega ljudstva.

V kapitalističnem gospodarstvu se cene razvijajo „stihijsko“, to je pod vplivom slepih sil tržišča, na podlagi anarhične ponudbe in povpraševanja ob kapitalistični konkurenci. V načrtnem gospodarstvu pa se ne razvijajo več „stihijsko“, ker jih ob odstranjevanju faktorja ponudbe in povpraševanja določajo načrtno; podredili so si zakon vrednosti in zavestno izkoriščajo njegov mehanizem (denar, cene, trgovino) v splošno ljudsko korist z namenom načrtnega gospodarstva.

Lja po robu. V kapitalizmu vlada slep anarhičen zakon, ker se proizvaja blago izključno za dobiček, ne pa za zadovoljitev potreb ljudi. V našem planskem gospodarstvu pa se proizvaja za zadovoljitev potreb ljudi in se proizvaja po planu. Proizvajamo, kar najbolj potrebujemo, ne proizvajamo samo zato, da bi imeli dobiček.

Sicer ne moremo po svoji volji, kakor bi sami želeli, lomiti objektivnih nujnosti prirodnih zakonov.

odločati, za kaj smemo njihovo posojilo porabiti. Dobavljali bi nam kolisa, radioaparate in podobno, kvečjemu opremo za lahko industrijo, nikakor pa ne za težko. S tem bi pa riskirali našo neodvisnost. To so objektivne omejitve, ki so izven naše volje in proti njej. Mi zavestno iščemo izhoda iz teh objektivnih omejitev, zbiramo vse razpoložljive prečiške za izvoz zato, da uvažamo samo tisto, kar nam je najbolj in najprej potrebno za našo lastno industrializacijo. Začeli smo graditi najprej tiste tovarne, ki bodo proizvajale stroje in sredstva za opremo drugih tovarn.

V našem republiškem planu samem gre več kot dve tretjini v industrijo. Pogoj obvladovanja ekonomskih zakonov je, ustvariti si ekonomski temelj našega blagostanja. Toda, čeprav smo postavili zadovoljitev naših kulturnih potreb na drugo mesto, da smo se npr. v šolstvu osredotočili skoro izključno na otvorenje tehničnih srednjih in višjih šol, da bi si zagotovili kadre za razvoj našega gospodarstva, naši napori vendarle niso taki, da bi tudi trenutno zahtevali zmanjšanje življenjskega in kulturnega standarda našega delovnega človeka. Naš sistem gospodarstva je tak, da se sproti z dvigom naše industrije dviga tudi materialno blagostanje.

Državni sektor gospodarstva - glavni vir blagostanja

V državnem sektorju proizvodnje in trgovine ter več ali manj v združenem sektorju bomo ob primerni budnosti in mobilizaciji upravno tehničnega osebja in naših aktivistov razmeroma dosti lažje upravljali gospodarstvo po planu. Vsi delavci več ali manj razumejo, da je v kapitalističnem gospodarstvu raslo bogastvo in izkoriščanje delavcev in da je to danes drugače, da dobiček ne gre več v žepe privatnih kapitalistov in izkoriščevalcev, da gredo vsi prečiški ustvarjene vrednosti v skupni fond za kritje

občih državnih potreb, za našo obnovo, za razširjanje naše reprodukcije, to se pravi, za razvijanje naše industrije, da večji donos dela daje tudi večje nagrade in boljše delovne in življenjske pogoje. Kontrola, ki gre po več linijah, bo nujno morala odkriti vse te nepravilnosti.

Posebno poglavje pri našem planiranju, pri izvedbi našega gradbenega investicijskega programa je pravilna in racionalna razmestitev in uporaba delovne sile — zlasti sezonskih gradbenih delavcev.

Toda pri našem planskem gospodarstvu imamo posebne okoliščnosti, da imamo poleg državnega sektorja močan privatni sektor proizvajalcev. Uspeh našega občega planiranja ne more biti zagotovljen, če ne bo v gotovi meri to plansko gospodarstvo na svoj način vplivalo in obsegalo tudi drobno privatno proizvodnjo. Državni sektor gospodarstva ima sicer država v svojih rokah, oziroma razpolaga z najbolj razvitimi produktivnimi silami, da že zaradi tega izvaja močan vpliv na vso množico drobnih privatnih proizvajalcev. Toda ne bi bila mogoča skladnost, če bi bilo planiranje

Kmečko delo v načrtnem gospodarstvu

Naša industrija rabi celo vrsto surovin, ki jih predstavljajo poljedelske kulture (lan, konoplja, sladkorna pesa, hmelj, oljarske itd.). Rast produkcije teh polsurovin mora ustrezati rasti kapacitete naše pridelovalne industrije.

Imeti moramo torej v evidenci vse prejšnje poljedelskih pridelkov ne samo za načrtno prehrano industrijskega in mestnega prebivalstva, ampak tudi za reguliranje našega izvoza. Pri tej potrebi po strojih, ki jih moramo uvoziti iz inozemstva in za katere ne moremo imeti drugih valut kakor naše izvozno blago, je zločin proti celotnemu našemu gospodarstvu, če se gotovi kmečki pridelki odtegujejo naši planski evidenci, če se odtegujejo planski prodaji. Rušili bi načela našega načrtnega gospodarstva, če bi cene izdelkov privatnega sektorja določal samo stihijski faktor ponudbe in povpraševanja. Načrtno določanje cen poljedelskim pridelkom v skladu s cenami industrijskih izdelkov osvobaja kmeta vseh rizikov in negativnosti, ki ga običajno tarejo v kapitalističnem sistemu. Tam so bile tako imenovane škarje med cenami industrijskih izdelkov in cenami poljedelskih pridelkov vedno močno razprte v ogromno škodo kmeta. Prav redke in kratkotrajne so bile periode, ko je bil kmet v povolnejšem položaju. Trenutno bi nekaj podobnega bilo tudi v tej

Kako bomo pomagali naši vasi

Na vasi bo treba pomagati pri izboljšanju metod dela, organizaciji dela. Naše poljedelstvo je na splošno še zelo nerentabilno. Manjkajočo delovno silo naj po možnosti, kjer koli je to mogoče, nadomesti stroj. V intenzivni in strojni obdelavi zemlje bomo morali še mnogo napredovati. Na malih parcelah je uporaba stroja seveda otežkočena. Priporočati bo treba tako obliko zadruga, da bodo kmetje združeno najemali stroje za skupno obdelavo. Če se bodo kmetje med seboj sporazumeli, da posejejo določene komplekse njiv z isto kulturo, bo ta strojna obdelava lažja, bolj smotrna in rentabilna. Stroj in zadruga bosta prinesla tudi več načrtnosti v poljedelstvo. Naši agronomi in načrtni oddelki v ministrstvu bodo izdelali plan, katere poljedelske pridelke najbolj potrebujemo in na katerih ozemljih ta ali ona kultura najbolj uspeva. Stvar državne gospodarske politike bo stimulacija, ki bo dala ugodnostne pogoje kmetom, ki se bodo odločili za gojitev tiste kulture, ki nam je po planu najbolj potrebna in ki jo bomo tudi najbolj plačali. Stvar naših političnih, združnih in kulturno-prosvetnih organizacij pa bo, da ob teh dejstvih kmeta prepričajo o prednostih zanj, če se bo ravnal po teh načelih.

Naše poljedelstvo ni neracionalno in nedonosno samo zaradi drobne zemljiške posesti, temveč tudi zaradi tega, ker so kmetje navajeni, da na svojih relativno malih kmetijskih posestvih goje mnogo raznih kultur, ne glede na to, kako uspevajo, in to samo zato, da po možnosti zadovoljijo vse potrebe gospodinjstva v prehrani. Iz preteklosti je ostala pri kmetu še navada, da čim manj pridelaja za prodajo na trgu, ker je s trgom imel vedno slabe izkušnje. Vse, kar je imel na prodaj, je moral poceni prodati, kupovati pa drago. Odslej pa je popolnoma neutemeljeno kmetovo neza-

omejeno samo na državni sektor, če bi samo z gospodarsko nadmočjo vplivali na privatno proizvodnjo in če bi se ob njem drobna privatna proizvodnja naprej razvijala po stihijskih zakonih kapitalistične ekonomike. Ne bi bilo dovolj, če bi bil plan omejen samo na produkcijo državnih podjetij, če hkrati ne bi imeli plana o oskrbi naše industrije s potrebnimi surovinami in polsurovinami, ki izvirajo iz kmečkega dela, če bi izven plana ostala trgovina in preskrba in vsi kmečki pridelki za prehrano našega prebivalstva.

dobi, če bi dopustili anarhijo v trgovini, v kolikor kmet ne bi bil žrtev špekulantskih prekupčevalcev. Toda špekulacije v našem družbenem sistemu ne moremo trpeti, ker našim načelom ljudske oblasti nasprotuje, da bi špekulantski posredniki odirali našega producenta in potrošnika.

Vztrajati hočemo na principu solidarnosti cen. Tiste pa, ki tega ne verjamejo in kljub temu računajo na višje cene ter zaradi tega zločinsko skrivajo svoje prejšnje in jih izpostavlja jo kvaru, mora doleteti kazen; zlasti pa tiste, ki prikrivajo večje količine. Sistematična planska preskrba z življenjskimi potrebščinami ne dopušča skakanja cen.

Pri vskladenju poljedelske produkcije z našim planom mora imeti določen sistem, da bomo vplivali na kmečko proizvodnjo z dajanjem posebnih ugodnosti za tistega, ki se ravna po priporočilih planskih oddelkov, kaj naj seje v prvi vrsti.

V zvezi z našo industrializacijo smo že govorili, da je pričakovati velikega priliva delovne sile iz vasi v tovarne. Na vasi bo pomanjkanje delovne sile, vendar pa za nobeno ceno ne smemo dopustiti, da bi padala poljedelska produkcija, da ne bi še povečali intenzivnega obdelovanja zemlje. Pred nami je naloga, da ne sme niti ped zemlje ostati neposejana, neobdelana.

upanje do trga, ker smo s trga izključili špekulanta, ker so cene vseh pridelkov in potrebščin v svoji osnovi načrtno regulirane. Zato bo treba kmetu s prepričevanjem pomagati, da se otrese stare navade in preide na pridelovanje tistih kultur, ki na njegovi zemlji najbolj uspevajo in za katere bo dobil tudi največji izkupiček. Drugo, kar rabi, bo pa prav tako po reguliranih cenah kupil na trgu. S tem bo donosnost našega poljedelstva v celoti narasla.

Pri obravnavanju problemov naše vasi ne bomo smeli iti mimo vprašanja kmečkih nabavno prodajnih združenj. Poleg raznih poljedelskih in kmetijskih obdelovalnih združenj sploh, ki jih moramo priporočati in organizirati na vasi, ima nič manj vlogo tudi kmečko nabavno prodajna zadruga. Pretresti bo treba vprašanje organizacijske mreže teh kmečko nabavno prodajnih združenj in bo najbrže potrebno formirati posebno združeno zvezo. Poslovno pa naj bi bile te zadruga vezane na okrajna grostična trgovska podjetja, kjer bi se oskrbovale s predmeti, ki so potrebni na vasi, in kamor bi oddajale poljedelske pridelke. Naproza na vasi bo lahko posrednik in iniciator racioniranja poljedelstva. Dobavljala bo vse, kar vas potrebuje: sol, vžgalice, umetna gnojila, poljedelsko orodje, sadike, hkrati pa signalizirala kmetom, kateri pridelki so najbolj iskani in pri katerih se največ zasluži.

Izredne važnosti so tudi gospodarska podjetja krajevnih in mestnih ljudskih odborov. Že skoraj skozi vse leto, zlasti pa zadnjega pol leta, zelo naglašamo potrebo razvijanja gospodarstva lokalnega značaja, ki bo v korist prebivalcem njihovega kraja.

Lokalna gospodarska podjetja LO ustvarjajo posebne dohodke, zmanjšujejo potrebe po posebnih davčninah; z dobičkom, ki ga daje lokalno

podjetje, se lahko zadovoljujejo razne socialne in kulturne potrebe. Koliko stvari se da napraviti, da se preko podjetja KLO zboljšuje celotno kmetijstvo, sadjarstvo, živinoreja, domača obrt in lokalna trgovina! Lahko so to podjetja ljudskega odbora ali

Gospodarske naloge odborov OF

Treba bo podvzeti vse organizacijske ukrepe, da bodo odbori OF v vseh kmečkih predelih mobilizatorji volivcev in iniciatorji gospodarske dejavnosti. Ta gospodarska delavnost je eden izmed osnovnih sestavnih delov našega družbenega političnega dela na vasi, naj si je to državno podjetje ljudskega odbora ali pa razne oblike gospodarskih združenj. Z ustvarjanjem združnih organizacij poleg sedanjih kulturno prosvetnih druženj bomo v veliko večji meri mogli širiti na vasi smisel za umno gospodarstvo, za razvijanje celotnega poljedelstva in drugega kmečkega gospodarstva na višjo stopnjo. Odbor OF naj bo iniciator najraznovrstnejših gospodarskih akcij, ki morejo interesirati podeželsko delovno ljudstvo. Razumljivo je, da je treba tudi kmetu prikazati, da se mora v gotovi meri tudi on podrediti okviru in pravilom, ki jih določa naš plan. Delovni mali in srednji kmet morata uvideti, da mu naše celotno gospodarstvo ni nevarno, marveč da mu še sigurneje jamči njegovo eksistenco in napredek. Izločitev parazitizma posrednikov in njihovega vpliva je naloga našega družbenega političnega dela na vasi.

Skrivanje napak, izogibanje in onemogočanje kritike teh napak je jalov posel. Napak se niti ne da skriti niti se s skrivanjem ne odpravljajo napake. Ta način služi samo sovražnim elementom. Izogibanje kritike povzroča, da se pada iz ene napake v drugo. Napake morajo biti predmet kritike, da bodo sredstvo izkušenj in korigiranja dela v našem upravljanju. Še vse bolj pogumno je treba prinašati kritiko napak na javno tribuno. Imamo že mnogo dragocenih preizkušenj in dokazov, da javna kritika ne more služiti sovražniku.

Ogromne naloge, ki stoje pred nami na polju našega gospodarstva za

zadruga, ki imajo posredniško funkcijo, trgovine ali podjetja za predelavo kmečkih pridelkov, sušilnice, žganjekuhe in podobno, ali pa je obrtniška proizvodnja, ki daje prejšnje v blagajno ljudskega odbora za lokalno uporabo.

izvršitev zastavljenega plana zahtevajo, da usposobimo naše organizacije za mobilizacijo vseh sil našega delovnega ljudstva, pa bomo plan ne samo izpolnili, ampak tudi presegli.

Da resumiram!

Pred vsemi organizacijami OF so te naloge:

1. Na državnem gospodarskem sektorju zastaviti vse sile, podvzeti vse organizacijske ukrepe, primerno vskladi oblike organizacij in metodo njihovega dela, zato da bi sistem našega planiranja bil uveden v vseh podjetjih in ustanovah v času postavljenih terminov in da bi se po planu postavljene naloge pospešeno izvrševale ter da bomo stremeli za čim večjim možnim prekoračenjem plana.

Da bi te naloge na državnem sektorju samem mogle biti izvršene, se postavlja vprašanje redne prehrane in preskrbe našega delavstva in nameščenstva po industrijskih centrih in mestih. To pa zahteva vnašanje plana, kontrole in evidence na vse višje poljedelskih pridelkov in racionalno plansko razdelitev osnovnih življenjskih potrebščin, ki jih daje naše podeželje. Iz tega sledi nič manj važna naloga za naše organizacije na podeželju.

2. S polnim razumevanjem celokupnih interesov naše države izločiti vsako špekulativno trgovino ali špekulativno prikrievanje življenjskih potrebščin in vestno in čim hitreje izvršiti vsa navodila o odkupu in planski razdelitvi poljedelskih pridelkov.

3. Objasnjevati vse ukrepe, ki jih zahteva naš plan. Te mere vodijo v sigurni sistem, ki je življenjska korist vsakega našega delovnega človeka, delavca, nameščenca ali pa privatnega producenta, kmeta in obrtnika.

STALIN JE PREDAL OBRAMBNO MINISTRSTVO BULGANINU

Na svojo prošnjo je bil generalisim Stalin razrešen dolžnosti ministra oboroženih sil ZSSR. Na njegovo mesto je bil imenovan dosedanji pomočnik ministra oboroženih sil ZSSR armadni general N. Bulganin. Do te spremembe je prišlo zato, ker je Stalin preobremenjen s svojo funkcijo ministrskega predsednika ZSSR. Tako zapušča Stalin vodstvo narodne obrambe, ki ga je prevzel spricho grozečega napada Hitlerjeve Nemčije, da bi se popolnoma posvetil nalogam mirnega obnovečnega dela v Sovjetski zvezi.

Nikolaj A. Bulganin je bil rojen leta 1895. Pred vojno je bil eden najodličnejših organizatorjev gospodarske izgradnje Sovjetske zveze. Kot direktor velike moskovske tovarne električnih strojev, pozneje kot predsednik moskovskega mestnega sovjeta (župan) in končno kot predsednik državne banke je storil mnogo za uresničanje stalinskih petletk. Med vojno je bil pri vojnem svetu maršala Zukova ter je zastopal Sovjetsko zvezo pri poljskem Narodnem odboru v Lublinu.

BENEŠ PROTI CHURCHILLOVIM NAČRTOM Z EVROPO

Praški, v angleščini izhajajoči list „United Nations World“ je objavil razgovor s prezidentom ČSR Benešem, v katerem je predsednik zavzel svoje stališče do najvažnejših vprašanj zunanje politike. Glede na Churchillov načrt za ustanovitev zveze evropskih držav (brez Sovjetske zveze) je dr. Beneš izjavil, da bi se večina evropskih držav z njim ne strinjala, kajti takšna organizacija brez Sovjetske zveze bi se kaj lahko razvila v organizacijo, naperjeno proti Sovjetski zvezi.

Na vprašanja v zvezi z Nemčijo, ki se bodo obravnavala v Moskvi, je dejal prezident Beneš, da je trenutno vsak poskus organiziranja Nemčije na končnoveljavni

politični osnovi nepraktičen. Nemčija še ne more biti udeležena pri nobenem evropskem sistemu. Prezident je označil fašizem kot stalno grožnjo ter poudaril, da je od staromodnega konservativizma do fašizma samo korak.

BOLGARSKI NARODNI PRAZNIK 3. MARCA

Dne 3. marca 1878 je Bolgarijo osvobodila izpod turškega jarma ruska vojska skupaj z bolgarskimi borci za svobodo. Ta jarem je trajal pet stoletij in ves narod je bil izročen uničenju. Bolgarsko ljudstvo se je večkrat z uporjo poskušalo otresti sužnosti. Tisoči najboljših sinov Bolgarije so padli pri tem. Ti so pozneje bili zgled borcem bolgarskega tajnega gibanja proti fašizmu in vsiljeni dinastiji Koburgov. Letošnji državni praznik je slavila Bolgarija v času živahne obnove, ko sodeluje vse ljudstvo pri odstranjevanju posledic vojne in pri razvoju gospodarstva.

JUŽNA AMERIKA — PRIBEŽALIŠČE JUGOSLOVANSKIH FAŠISTOV

Združenje jugoslovanskih demokratov, ki živijo v Argentini „Jugoslavia Libre“ je objavilo manifest, v katerem protestira proti temu, da bi prišla v deželo skupina jugoslovanskih fašistov. Jugoslovanski fašisti, po večini vojni zločinci, so prišli iz Italije, kjer so bili pod zaščito Vatikana, v Buenos Aires. Razen tega poročajo, da je na italijanski ladji „Andreas Grillo“ odpotovalo v Južno Ameriko večje število Jugoslovancev, ki jih iščejo jugoslovanske oblasti.

GROMYKO PONOVO ZAHTEVA PREPOVED ATOMSKEGA OROŽJA

Na seji Varnostnega sveta je sovjetski zastopnik Gromyko ponovno zahteval, da se prepove proizvodnja in uporaba sleherne atomskega orožja.

Po naši zemlji

Dr. Joško Tischler:

Germanizacija slovenske zemlje

Po plebiscitu je koroško nemštvo z vso silo navalilo na Slovence v šoli s tem, da je odstranilo zadnje ostanke slovenskega jezika, v gospodarstvu s tem, da je deželna vlada v tesnem sodelovanju s „Heimatsdienstom“ in od leta 1923 v sodelovanju s „Heimatsbundom“ po svojem „Kulturratu“ podeljevala gospodarske podpore.

Ljudsko štetje leta 1923 je izkazalo še 37.000 Slovencev na Koroškem. Po nemških računih je šla germanizacija še vse prepočasno. Začeli so iskati nove poti. Pri „Heimatsbundu“ so osnovali „Kärntner Bodenvermittlungsstelle“ z nalogo, da posveti vso svojo skrb nakupovanju zemlje na Slov. Koroškem. Povezanost med obema organizacijama je bila tako tesna, da sta si med seboj delili celo skupne pisarniške prostore.

Vsako slovensko posestvo, ki je pri tedanjih gospodarskih razmerah zašlo v gospodarske težave, se je na teh mestih točno registriralo. Davčni uradi in njihovi vaški zaupniki so jim dajali točne podatke o gospodarskem položaju vsakega posameznega slovenskega posestnika. Po določnem načrtu so na posestvo navalili davkarji in drugi upniki in kmet je bil prisiljen k prodaji.

Kupce posestev so organizirali na drugem koncu osi. V Stuttgartu je bila organizacija „VDA“ — „Verein des Deutschen im Auslande“, v času nacizma pa „Auslandsorganisation der NSDAP“, ki je imela pripravljene koloniste. Za Koroško

so določili v prvi vrsti ljudi iz Vzhodne Prusije, seveda patentirane Nemce, o katerih so pripovedovali, da so begunci iz Poljske. Premoženske zadeve kolonistov so bile po večini stvar organizacije „VDA“ v Stuttgartu, celovške „Bodenvermittlungsstelle“ in „Heimatsbunda“, ki so poskrbele za nakup posestev, „Südmarka“ pa je pomagala z mesečnimi podporami do 300 šilingov. Načrtno so razmeščali svoje koloniste po slovenskih občinah in na ta način ustvarjali nova žarišča germanizacije.

Na drugi strani pa so bile te postojanke hkrati torišča nacizma, kot je pokazal julijski puč leta 1934. Skoraj vsi kolonisti so bili zapleteni v nacistično vstajo. To svojo vlogo so kolonisti opravliali tudi po puču. Legalni predstavnik teh ilegalnih nacistov pa je bil „Heimatsbund“ z Maier-Kaibitschem na čelu.

Obseg te akcije za germanizacijo slovenske zemlje za takratne razmere ni bil malenkosten. Do leta 1933 je na ta način prešlo v nemške roke 196 slovenskih posestev s približno 4.500 hektari zemlje.

V letih 1934—1938 se je ta način germanizacije nadaljeval s priseljenci iz Tirolske v nekoliko manjšem obsegu.

Pač pa so nemški kolonisti več čas Schuschniggove diktature prejemali potom „Südmarka“ in „Heimatsbunda“ po kanalih iz Stuttgarta svojo „gospodarsko podporo“, saj so bili na prvi fronti „ogroženega“ nemškega naroda.

Zahtevamo, da se krivci izselitve pokličejo na odgovor

V neštetih resolucijah in na številnih zborovanjih je naš narod zahteval, da se postavijo pred sodišče krivci izselitve. V zadnjem času so uradno objavili, da za sojenje glavnega krivca Maier-Kaibitscha baje še nimajo dovolj obremenilnega gradiva. Istočasno pa se vse bolj množijo priporočila, da pri krajevnih nacističnih funkcijah, ki so skrivni izselitve, ustavljajo sodni postopek „zaradi pomanjkanja dokazov“. Vzrok takega ravnanja avstrijskih oblasti je okolnost, da bi si Avstrija s temi procesi poslabšala svoj položaj pri mednarodnih pogajanjih za mirovno pogodbo. Predvsem bi se lahko jasno dokazale priprave za izselitev nadaljnjih 50.000 koroških Slovencev iz spornega ozemlja, ki jih je omenil tudi sovjetski zastopnik F. Gusev v Londonu.

Koroški Slovenci imamo dovolj dokazov, ki so poznani tudi avstrijskim sodiščem, da izselitev ni šele izraz nacističnega nasilja, temveč je to le končna posledica naravnega raznarodovanja koroških Slovencev. Krivulja ljudskih štetij od leta 1880 dokazuje prav zločinsko načrtnost v raznarodovalnem delu, ki naj bi do leta 1950 dovedle do končnega iztrebljenja slovenskega naroda na Koroškem. Izbira družin za izselitev je bila sad načrtnega proučevanja narodnostnega ustroja koroških Slovencev. Zato so bili najprej izseljeni aktivni prosvetaši, odlični zadržniki, stalni ročniki slovenskih listov, najbolj napredni gospodarji, duhovniki in pa še tisti ostanke posvetnega izobraženstva, ki so ostali po plebiscitu na Koroškem. Značilna je bila izjava šefa gestapa dr. Weimanna v Celovcu v avgustu leta 1942: „Izselitveno akcijo vodi Maier-Kaibitsch, vendar še zdaleč ni končana. Izselili smo najprej vodilne družine in, kakor vidite, smo jih dobro izbrali. Priznati moram brez zavisti, da so bili ti izseljenci po večini dobri in vzorni gospodarji.“

Seznam izseljencev je že leta prej pripravljala koroški „Heimatsbund“. To delo so opravljali njegovi krajevni zaupniki, ki jih je pozneje nacizem po večini postavil na krajevna odločilna mesta, kakor so voditelji „Heimatsbunda“ — Maier-Kaibitsch, Fritz in drugi — ostali voditelji „Gaugrenzlandamt-a“. Slovenci poznamo zaupnike „Heimatsbunda“ in tudi nacistične funkcije. Skoraj brez izjeme so to ene in iste osebe, ki so po teorijah dr. Wutte-ja, dr. Graber-ja, Perkonigg-a in drugih nacistič-

nih apostolov skozi desetletja „pomirjevali“ deželo. Vse koroške vlade in režimi pa so se ravnali po navodilih in nasvetih referenta za narodno-politična vprašanja v jezikovno mešanem ozemlju, Maier-Kaibitscha. Danes nihče več ne dvomi o krivdi tako imenovanega „vaškega trikotja“ — krajevni vodja NSDAP, krajevni kmečki vodja, župan. Dokumenti o njihovi krivdi so povsem jasni in neovrgljivi, samo avstrijska sodišča jih nočejo priznati. Le tako je mogoče, da ustavljajo postopke proti krivcem izselitve „zaradi pomanjkanja dokazov“. Zato je tudi mogoče, da se svobodno sprehajajo zločinci, ki so povzročili nad našim ljudstvom toliko gorja.

Naj tokrat omenimo samo občino Bekštajn pri Beljaku. Tam je še vedno na svobodi bivši nacistični župan in kmečki vodja Michl Truppe. Imamo dokumentarne dokaze, da je prav on napravil sezname o „rasno manjvrednih in asocialnih Slovenceh“ v bekštajnski občini, da je on predlagal izselitev 18 družin s 86 člani, od katerih se štirje niso več vrnili iz pregnanstva, da je on soodgovoren, da je moralo 45 bekštajnskih občanov v gestapovske zapore in koncentracijska taborišča, kjer jih je 12 pustilo življenje.

Prav zaradi teh zločinov nad našim ljudstvom so odločni možje zgrabili za orožje, da si priborijo pravico. 16 partizanov iz bekštajnske občine se je borilo proti nacisti, da bi bili po končni zmagi nacistični zločinci klicani na odgovor. Čeprav so v rokah našega ljudstva pismeni dokazi za zločine bivšega bekštajnskega župana Truppeja in ga obtožuje cela vrsta živih prič, so ostale vse zahteve po sojenju tega zločinca neizpolnjene. Nasprotno, današnje reakcionarne avstrijske oblasti ga celo ščitijo in si prizadevajo, da bi odstranile priče, ki bi ga lahko obremenile. Koroška deželna vlada je na pobudo nekaterih prizadetih gospodov repatriirala nemškega inženirja Frühlinga, ki je kot Nemec poznal zakulisne načrte koroškega raznarodovalnega vodstva in zlasti njegovih pomočnikov v bekštajnski občini. Deželnemu sodišču se je svoj čas ponudil za pričo proti Kaibitschu. Ker je imel zvezo s partizani, bi njegovo pričanje v marsičem lahko pojasnilo zahrbtni umor partizana Franca Pöcka iz Rut. Tako pa so pravočasno odstranili verodostojno pričo in zato so vojni zločinci, kakor omenjeni Michl Truppe, še vedno lahko gibljejo svobodno.

Z obsodbo vseh krajevnih nacističnih funkcionarjev bi bili hkrati skoro brez izjeme obsojeni tudi zaupniki koroškega „Heimatsbunda“ in z njimi ponemčevalno in raznarodovalno delo saintgermainske Avstrije. To bi podkrepilo in potrdilo našo obtožnico proti Avstriji in prav temu se skušajo reakcionarni oblastniki za vsako ceno izogniti. Vendar koroški Slovenci ne bomo mirovali, dokler ne bo poklican na odgovor zadnji zločinec, ki je v službi nemškega imperializma izvajal nad nami nečloveška nasilja.

MLADINA ŠT. JAKOBA NA DELU

Kakor po vsej Koroški tudi pri nas v Št. Jakobu tekmuje mladina z geslom „Vse za priključitev k FLRJ“. Zadnji teden smo imeli sejo občinskega mladinskega odbora, na kateri smo sestavili točen načrt za naše delo v času tekmovanja. Zastavili smo si veliko nalogo, ki jih hočemo vse do zadnje izpolniti in če le mogoče tudi prekoračiti. Prepričani smo, da bo šla mladina z velikim veseljem in navdušenjem na delo, kakor je to storila vselej doslej.

Ena izmed nalog, ki si jih je zadala mladina v času tekmovanja, je skrb za naše najmlajše — pionirke. Pri nas so že dalj časa organizirani, toda v tekmovanju hočemo organizacijo še izboljšati in število njenih članov povečati.

Tov. Micka Gabrijel bo vso svojo skrb posvetila našim malim. Zadala si je lepo nalogo, da bo po vseh krajevnih odborih organizirala jezikovne tečaje za pionirje. Do sedaj so se javile štiri tovarišice, ki so v Jugoslaviji obiskovale šolo, da bodo pomagale ponirčkom pri učenju slovenske besede, slovenske pesmi in igre.

Prvi poizkus je tov. Micka napravila doma v Lešah. Imela je prav lep uspeh. Prvega pouka se je udeležilo kar lepo število malčkov, nekaj pa jih zaradi novozapadlega snega ni moglo priti, pač pa so obljubili, prav za gotovo prihodnjič, da bodo polnoštevilno prišli v „novo šolo“. Z velikim zanimanjem so pionirji poslušali mlado učiteljico, ki jim je razlagala načrt za pouk.

Pričeli so z učenjem partizanskih in narodnih pesmi. Z velikim veseljem so brali „Cicibana“ in „Pionirja“. Videti je bilo, da jih pouk res zainima. Že prvi dan so sklenili, da se bodo naučili slovenske igre, s katero hočejo presenetiti odrasle.

Tov. Micki želimo mnogo uspeha pri poučevanju pionirčkov. Prepričani smo, da jih bo vzgajala v prave slovenske mladince in mladinke, ki bodo z navdušenjem zastavili svoje moči za pravično stvar slovenskega ljudstva na Koroškem.

MLADINA TEKMUJE V UTRJEVANJU NARODNE ZAVESTI

Mladina z Brnce si je vzela k srcu navodila Pokrajinskega odbora OF, ki poudarja važnost tekmovanja v utrjevanju narodne zavesti. Po svojih lastnih izkušnjah smo občutili, kako potrebno je tekmovanje na tem področju. Niso nas učili v materinem jeziku ne brati ne pisati. Treba je bilo nekaj storiti, da se to stanje izboljša. In tako smo z vso resnostjo pristopili k organizaciji jezikovnega tečaja.

Tečaj imamo enkrat na teden in obiskuje ga 30 mladincev in mladink. Vsi kažejo za pouk veliko zanimanje. Na tečaju se učimo pravilno pisati in brati svoj materinski jezik, poleg tega pa izpopolnujemo svoje obzorje in znanje s skupnim branjem uvodnih in drugih zanimivih člankov v „Slov. vestniku“ in „Mladi Koroški“.

Mladina vseh drugih krajev Slovenske Koroške naj bi si vzela brnško mladino za vzgled in naj bi čimprej organizirala povsod slovenske jezikovne tečaje in skupno branje slovenskih listov.

PLEBISCIT JE BIL ZGRAJEN NA KRIVICI IN NASILJU

Slovenski duhovnik s Koroške nam piše: „Bilo je pred dvema desetletji. S proštom Serajnikom v Dravogradu sva se pogovarjala, kako potujčujemo Koroško. Kako jo potujčujejo tudi v cerkvi. Kajti nekaj let prej so več slovenskih župnij na celovski ravnini in tudi drugod zasedli nemški duhovniki, ki so izrinili iz cerkve slovenski

jezik. Tako je potujčevala šola in tako so ponemčevali tudi v cerkvi.

Prošt Serajnik je rekel: „Brezvestni sol! Brezvestni v potujčevanju našega ljudstva. Brezobzirno so potujčevali naš narod zlasti zadnjih sto let. Krivica in nasilje pa ne moreta biti pravna podlaga za pravično rešitev koroškega vprašanja.“

Ko je bil okoli leta 1870 na Zopračah velik ljudski tabor, je nad 10.000 udeležencev soglasno zahtevalo zedinjeno Slovenijo, zedinjenje vseh Slovencev. To je bila zahteva pameti in srca.

Kljub vsem protestom ljudstva so vpegljali zločinsko ponemčevalno šolo. Z njo so zastupljali mišljenje preprostih ljudi in jih skušali prepojit z nemškim duhom. To je bilo moralno zastupljanje koroškega prebivalstva in to je bila krivica in nasilje.

Na tej krivici in nasilju je bil zgrajen plebiscit leta 1920. Plebiscit ni popravil starih krivic, ampak jih je potrdil in ovekovečil nasilje. Krivic in nasilstva pa ne moremo priznati, zato tudi ne priznavamo plebiscita.“

VOVBRE

Pri nas je bila ljudska šola prava ponemčevalnica slovenskih otrok. Že v času stare monarhije se je poučevala slovenščina le prvo leto tri do štiri mesece. In še to nekaj ur v tednu. Vse ostali pouk je bil popolnoma nemški. Slovenski otrok se v šoli ni mogel razgovarjati niti z učiteljem. Po plebiscitu leta 1920 so slovenščino v šoli sploh popolnoma ukinili. Pritožbe slovenskih staršev na okrajni šol. svet v Velikovcu so ostale brezuspešne. L. 1936 so starši slovenskih šoloobveznih otrok, ki jih je bilo 85 odstotkov, poslali deputacijo z zahtevo po uvedbi vsaj dvojezičnega pouka okrajnemu šolskemu svetu v Velikovcu in koroški deželni vladi v Celovcu. Takratni deželni glavar dr. Sucher — sedaj vrhovni državni tožilec — je deputacijo sprejel in vse obljubil, ostalo pa je vse pri starem. Iz slovenskih otrok so vzgajali poturice, da so nad njimi in z njimi laže vršili nasilstva.

NACISTI NA KOROŠKEM ZOPET NA DELU

V noči od nedelje na ponedeljek so nacistični elementi nalepili v Dobrli vasi lepake OeVP s parolo „Nedeljiva Koroška“. Komandir orožniške postaje Mertl, ki je v letih 1942 in 1943 opravljal službo v zasedeni Jugoslaviji v Prevaljah, torej tedaj, ko so streljali, preseljevali in, preganjali Slovence iz Mežiške doline, pa je s svojimi orožniki in skupno z nacističnimi prepači podnevi in ponoči stražil lepake s fašističnim Rainerjevim geslom. Ta primer jasno kaže, kako so današnje avstrijske varnostne oblasti povezane z nacistično preteklostjo in kako jo skušajo rešiti v sedanjost.

V Št. Primožu v Podjuni so prav tako nacistični elementi prepletkali slovenski napis na ljudski šoli. V Kapli na Dravi so odstranili vse dvojezične napise, ki jih je postavilo slovensko ljudstvo. Prav tako se je zgodilo v Brodih in na Kožentavri. To so pač najboljši dokazi, kakor živa je ta nacistična miselnost v sedanji „demokraciji“ Avstriji.

TO IMENUJEJO „BRATSKO SOZITJE“

Očak iz Št. Lipša v Podjuni nam piše: Ko prebiram nemške liste, ki pišejo o „nedeljivosti“ Koroške in o tako imenovanem „jezikovno mešanem ozemlju“, kjer da živijo Slovenci in Nemci že stoletja v bratskem sožitju, človek res ne ve, ali bi se jezil ali smejal. Pravijo, da Slovenci nikjer ne živijo strnjeno. No, pa vzemimo župnijo Št. Lipš, ki šteje okoli 700 duš. Med njimi sta dva Nemca: upravitelj Rosenbergove graščine s svojo ženo. Ali je tak kraj po mnenju teh „strokovnjakov“ že jezikovno mešano ozemlje? Prav gotovo bi bilo smešno, če bi mi trdili, da je na primer „jezikovno mešano ozemlje“ Svinec ali Zeltweg in Leoben, kjer žive Slovenci, ki so leta 1920 celo glasovali za Jugoslavijo. Saj dejansko naletimo na Slovence skoraj po vsej Avstriji.

Kako pa je s tistim „bratskim sožitjem“, to pa skušamo iz dneva v dan na lastni koži. Da ne govorimo o času po „anšlusu“, ko so iz Št. Lipša izselili šest družin, skupno 24 oseb, in se jih od teh šest ni več vrnilo.

Ko smo po prvi svetovni vojni hoteli postaviti na pokopališču padlim vojakom dostojen spomenik in so bila imena padlih vklesana v slovenskem jeziku, je tedanji Rosenbergov oskrbnik poklical na pomoč orožništvo, da prepreči vzdavo plošče. Navsezadnje so spominsko ploščo ukradli in je še do danes niso vrnili.

NAJ ŽIVI SKUPNOST VSEH DEMOKRATIČNIH ŽENA SVETA

„Delavke, kmetice, nameščenske, pisateljice, zdravnice, umetnice! Mislite na to, da vaše delo in vaše življenje ogroža novi napad! Razkrinkujte netilce nove svetovne vojne, borite se proti tistim, ki poskušajo cepiti enotnost demokratičnih sil — proti fašistom in njihovim pomagačem, ki so pripravljeni zanetiti novo vojno! Strnite se v znamenju gesel Mednarodne demokratične federacije žena, ki vas kličejo na boj proti silam reakcije za uresničenje plemenitih nalog naprednega človeštva, za mir, varnost narodov.“
(Iz proglasa Mednarodne demokratične federacije žena v Parizu, dne 1. julija l. 1946)

„8. MAREC JE ZA VSE NAPREDNE, BORBENE IN SVOBODOLJUBNE ŽENE VSEGA SVETA ŽE VEČ KOT TRIDESET LET TISTI DAN, KO SO PREGLEDOVALE IN MOBILIZIRALE SVOJE VRSTE, DVIGALE ZAVEST VSEM ŽENAM IN KAZALE EDINO MOŽNO POT BORBE, SKUPNO Z VSEMI NAPREDNIMI SILAMI SVETA.“

„8. marec je vsa težka leta narodnoosvobodilnega boja združeval, nabiral in stopnjeval požrtvovalnost in borbenost slovenskih in vseh jugoslovanskih žena. Po svoji borbeni vsebini je vzbujal narodno zavest neprebujenih in zapeljanih, zaostalih in politično nezrelih ženskih množic, ki pa so kljub svoji zaostalosti, žuteč ogromno težo okupatorjevega nasilja, spoznale, da se mora nastiti upreti ves narod, z ženami, otroki in starci vred. Naj so ta dan žene praznovale ali ne, s svojo tradicijo — borbo proti imperializmu — je navdahnili množice jugoslovanskih žena z novimi silami.“
Pepca Kardelj

Mesec marec naj bo posvečen okrepitvi organizacije AFŽ

Mednarodni ženski praznik — 8. marec — nas še posebno opozarja na važnost delovanja Antifašistične fronte žena. Ta dan bomo koroške žene — antifašistke — praznovale ne samo na posebnih prireditvah, ki so že pripravljene, ampak predvsem tako, da se bomo v čim več krajih, v čim več vaseh pogovorile o pomenu in nalogah AFŽ. Pri tem nam bodo pomagali članki v tej številki »Sloven. vestnika«, pa tudi v prejšnji številki. Toda ne samo na dan 8. marca! Tudi ves preostali mesec marec mora biti posvečen delu za dvig organizacije AFŽ in vzgoji naših tovarišic.

Posebno je treba poskrbeti, da se povsod tam, kjer do sedaj še ni odbora AFŽ, sestanejo najbolj zavedne žene in se pogovorijo o tem, kako bodo v bodoče sodelovale v naši borbi in ustanovile svoj AFŽ odbor. Najprej je seveda potrebno, da se pogovorite, zakaj je potrebno, da smo žene organizirane v svoji organizaciji, ki je del Osvobodilne fronte. Če nimate o tem pripravljenega predavanja, si prečitajte članek iz časopisa, premislite vsak stavek in se nato pogovorite o vsebini. Pomislite še enkrat na strahote fašizma in kaj bi bilo, če bi se človeštvo ponovno znašlo v vojni. Preko 80 milijonov žena vsega sveta se zato zdaj bori proti vsem tistim vojnim hujskačem, ki jim niso mar človeške žrtve in ki vidijo le svoje imperialistične cilje. Pogovorite se o tem, kakšno je bilo življenje ves čas po plebiscitu za Slovenca na Koroškem in zakaj se sedaj tako odločno borimo za priključitev k Jugoslaviji! Zanimajte se za to, kako živijo žene v svobodni Jugoslaviji, kako se vzga-

jajo in napredujejo in kaj so dosegle naše velike sestre v Sovjetski zvezi.

Tako sestanek ne bo pust in dolgočasen, ampak boste spoznale marsikaj novega in odprli se vam bodo široki pogledi na svet, ki je bil doslej za delovno ženo vedno nedostopen.

Predvsem važno pa je, da se v vsakem kraju, kjer tega še ni doslej, sestavi odbor AFŽ, ki bo skrbel za to, da se bodo taki sestanki vršili, da bo ženam nudil pomoč in navodila pri njihovem delu. Izberite v odbor najbolj zavedne, ugledne in delavne žene, ki so pokazale svojo požrtvovalnost v delu za Osvobodilno fronto. Ta odbor naj napravi načrt za delo in naj poišče vse možnosti, kjer žene lahko koristimo naši borbi za osvoboditev.

Ena največjih skrbi organizacije AFŽ mora biti skrb za vzgojo mladine. Tega kar nočejo in ne morejo dati otrokom tuji učitelji, morajo nadomestiti posebni vzgojni tečaji. Poskrbite, da bodo slovenski otroci znali pisati in brati pravilno slovensko. Poskrbite, da bodo dobili v roke slovenske knjige. Pomagajte jim pri čitanju zanimivih slovenskih spisov. Vzgojite jih v ljubezni in spoštovanju do našega materinega jezika.

Pomagajte sirotam in žrtvam vojne! Podpirajte vdove in matere padlih borcev! Zbirajte živež za gojence šole Osvobodilne fronte.

Zanimajte se za kulturne prireditve, sodelujte v pevskih zborih! Udeležujte se vseh zborovanj in prireditev OF! Širite od ust do ust, od hiše do hiše klic naše osvobodilne borbe in poziv Osvobodilne fronte »Vse za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji!«

Pokrajinski odbor OF je pozval vse organizacije OF in vse druge narodne organizacije k tekmovanju na vseh področjih dela v borbi za osvoboditev. Okrajni odbori AFŽ tekmujejo v tem, da bodo do konca tekmovanja postavili organizacije AFŽ v vse kraje in vasi. Občinski in krajevni odbori AFŽ pa naj tekmujejo predvsem v tem, koliko novih članic bodo pritegnili na sestanke in v članstvo organizacije AFŽ. V tekmovanju naj pride do izraza, kje bodo žene poskrbele za več jezikovnih tečajev in kje bodo

nudile več pomoči mladinski organizaciji. V tekmovanju končno ne pozabite dopisov za žensko rubriko »Slovenskega vestnika«, ki so še posebno važni zato, da se z uspehi in izkušnjami posameznih organizacij AFŽ ali poedinih aktivistk seznanijo tudi žene iz ostalih krajev Slovenske Koroške. Žene Slovenske Koroške, z delom za razširjenje in okrepitev organizacije AFŽ podprimo borbo vsega koroškega ljudstva za priključitev k Titovi Jugoslaviji.
M.

„Očka, ostani močan, kot sem jaz, saj vem za kaj umiram“

Dve žrtvi nacističnega nasilja v št. Vidu v Podjuni

V zavetju gore leži lepa podjunska vas št. Vid. V hišici pod cerkvijo je živel slep orglar in obrtnik Andrej Mičej s svojo ženo Terezijo in hčerko Reziko.

Pomladi leta 1944 so bili partizani zelo agilni tudi v št. Vidu in okolici. Tako je Rezika postala pridna, navdušena in neustrašna politična delavka. Bila je kurirka s partizanskim imenom Jelka. Večkrat je prišla stikat policija, vendar Rezika ni nikdar vztrepetala, čeprav so bili v hiši partizani. Mičejeva hiša je postala izredno važna za narodnoosvobodilno gibanje: tu so bile seje, sestanki in kurirske zveze so se segale od tod v Rož in Celovec. Poleg tega je Rezika dobavljala partizanom tehnični in sanitetni material. Vse to je delala z navdušenjem, ker je hotela s svojimi mladimi močmi prispevati k osvoboditvi slovenskega naroda.

Napočil je 1. junij 1944. leta. Prišel je dva kamijona gestapovcev, žandarjev in volkssturmovcev, ki so obkolili Mičejevo hišo in odpeljali Reziko, njeno 60 let staro bolešno ma-

ter in Štefana, starejšega brata. Izropali so vso hišo, nato pa se s plenom in z aretiranci odpeljali proti Celovcu. V zaporih so Reziko po Hofstätterjevem povelju nečloveško mučili. Pri nekem zaslišanju so jo tako izbičali, da 14 dni ni mogla ne ležati ne sedeti. Kljub strahovitemu trpljenju je ostala ponosna in ni izdala ničesar.

Mučili so tudi njeno mater in brata, vendar sta oba ostala trdna in neuklonljiva. Gestapo je hotela zapreti celo njenega starega slepega očeta. Rešil se je na ta način, da je bil sprejet v dom slepcev v Celovcu, kjer so prevzeli zanj jamstvo.

Medtem so zaplenili Mičejevo hišo z vsem premoženjem. Rezika je ves čas ohranila svoje junaštvo, očetu je pisala: »Ljubi očka, ne obupavaj! Glavo pokonci, vse bo minulo, potem pa bomo veselo uživali zmago!«

Toda prišlo je, česar ni nihče pričakoval.

Po sedem mesečnem trpljenju sta bili 6. I. 1945 obsojeni mati in hči na smrt na večalih. Sodbo je izrekel nacistični krvnik Freisler iz Berlina. In 12. januarja 1945 sta bili v Gradcu usmrčeni.

V poslovnem pismu je napisala Rezika svojemu očetu: »Moj preljubi očka! Zdaj moram dati svoje mlado življenje, vendar ne obupaj, ostani močan kot sem jaz, saj vem, za kaj umiram!«

Rezika Mičejeva

Sporazumeli smo se, da bo v marsičem lahko pomagala.

Takrat smo bili šele trije partizani v teh krajih. Ker je imela kajza primerno lego za zveze in žena dosti razumevanja za stvar, smo si uredili v bližini naše središče in majhen bunker.

Vsa naša pota so vodila mimo Čehlove kajže. Vselej kadar je šel kdo mimo, navadno smo hodili posamič, si videl skozi medlo razsvetljeno okno Čehlovko, sedečo pri pečici. Če se je kdo bližal hiši, je že čula in takoj šla odpirat. Potem je povedala vse novice ter postregla s čajem.

Zvečer sem jaz bil pri Čehlu. Ko pride opolnoči Mirko v bunker, ga vprašam: »Si bil kaj pri Čehlu?«

»Da, bila je luč, pa sem šel notri. Predla je še in dala mi je kave.«

Ob petih se je vrnil v bunker drugi Mirko. Ko je poročal, kaj je novega, vprašam še njega: »Si bil pri Čehlu?«

»Ja, je gorela še luč. Žena je predla, pa mi je prileglo malo čaja. Veš, ima kar pripravljeno.«

Tega smo se že navadili. Kadarkoli ponoči je šel kdo mimo, vselej je sedela pri pečici in predla. Odprla je in postregla s kavo ali s čajem.

(Dalje)

Koroška

V BORBI

ŽENA NA STRAŽI

Čehlova kajža stoji malo višje od drugih, v gričevju nad Bilčovsem raztresenih kajž. Je že precej v strmini in tik pod gozdom Turje. Odtod je lep razgled po dolini Roža, saj ga imaš od Sveč do št. Jakoba s Karavankami vred kakor na mizi pred seboj.

Ker je Čehlova kajža borna in čisto ob strani, le redkokdaj zaide tja človek. Le od časa do časa pride tod mimo lovec in morda nekajkrat na leto poštar, če prinese kaj takega, da morajo Čehlovi sami podpisati. Sosedje spodnjih kajž tu ne iščejo ničesar. Samo jeseni pridejo ženske, ko prinesejo prest volno Čehlovki, ki je znana kot dobra predica.

Pri hiši je bila tedaj žena, naglušni mož in dečva, ki ni mogla med ljudi. Še doma se je skrila, če je prišel k hiši tuj človek. Imeli so jo za slabomumno. Fant pa je bil pri vojaki.

Mož se ni brigal za nič na svetu.

Govoril je samo, kadar se temu nikakor ni mogel izogniti; to pa se je zgodilo samo nekajkrat vsak teden. Še kadar mu je zmanjkalo tobaka, je samo nekaj nerazumljivega zagodel, kar pa je žena že razumela. In ko mu je preskrbel tobak, je nem in sam s sabo zadovoljen počasi opravil kravo in nasekal drva. Razen tega pa je hodil še vsak dan v gozd klesat skalo za mlinski kamen. To mu je šlo včasih dobro od rok, tisto zimo pa je naredil samo enega. Pri tem se je prehladil in kasneje na posledicah umrl.

Čehlovka je bila pravzaprav sama za vse pri hiši. Slišal sem, da je zavedna Slovenka, pa sem jo obiskal. Ko je zvedela, za kaj gre, je odkrito govorila o težkih razmerah. Videlo se je, da ni mogla zaupati svojih težav doslej še nikomur. Ljudje običajno niso govorili o tem, še manj pa Čehlovka, ki je bila sama zase pod gozdom.

Kmetijsko zadružništvo v Jugoslaviji

Na podlagi pridobitev narodnoosvobodilnega boja, pa tudi zaradi velike škode, ki jo je Jugoslavija utrpela med vojno, se razvija jugoslovansko narodno gospodarstvo po čisto novih načelih. Izgradnja ljudske oblasti, ki je izločila iz gospodarstva izkoriščevalne elemente, zahteva za uspešno zaščito koristi delovnih množic nove družbene oblike v gospodarstvu. V kmetijstvu je pripadla odločilna vloga zadrugam, ki uvajajo nov način obdelovanja zemlje; s tem lajšajo kmetom delo in ga ščitijo pred izkoriščanjem špekulativnih trgovcev.

Načrtno gospodarstvo in industrializacija države zahtevata tudi preusmeritev v kmetijstvu in uvedbo modernih metod za obdelovanje zemlje. Predsednik LRS tov. Miha Marinko je na konferenci zadrugarjev v Ljubljani januarja t. l. v svojem govoru podal smernice za izgradnjo zadrugnega gospodarstva in med drugim dejal, da bo moral državni gospodarstvenik načrt do neke mere usmerjati tudi zasebno, predvsem kmečko gospodarstvo. Industrija bo potrebovala veliko število novih delovnih sil, ki jih bo črpala iz podeželja. Posledica tega bo, da jih bo tam primanjkovalo. Te delovne moči bo mogoče nadomestiti samo s stroji in z organizirano proizvodnjo v poljedelstvu, ki bo morala dohajati industrijsko proizvodnjo. Industrija bo poleg drugih surovin rabila tudi več in boljših industrijskih rastlin. In te bo mogoče pridelati samo s smotrnim gospodarstvom po skupnem gospodarskem načrtu.

Zadružništvo je pripadla naloga, da bo odigralo važno vlogo posrednika med državnim in zasebnim gospodarstvom. Vrste zadrug so tako mnogolične, da jih ni mogoče zajeti v kratkem opisu. Kakor so številne panoge gospodarstva tako tudi vrste zadrug od nabavno-prodajnih, lesnih in obdelovalnih, pa do zadrug višjega tipa s skupno posestjo zemlje. Če pri vsem gospodarstvu pomeni zadruga upoštevamo še potrebo po kulturno-prosvetnem delu na vasi, je razumljivo, da danes Jugoslavija posveča pažnjo predvsem razvoju kmečkih in poljedelskih zadrug, ki bodo obenem podlaga za široko razpredeno kulturno-prosvetno delo na vasi. S prosvetnim delom, ki bo povezano z zadrugnim gospodarstvom, bo ljudstvo lažje izločilo kapitalistično-izkoriščevalske pojave, ki so bili vkoreninjeni v številnih starih zadrugah in se včasih prenašajo tudi v nove.

S splošnim gospodarskim načrtom bo država uvedla tudi čim večjo ra-

cionalizacijo v poljedelstvu, ki se bo odražala predvsem v tem, da bodo načrtno gojili določene kulture v krajih, kjer najbolj uspevajo. To bodo dosegli z obdelovalnimi zadrugami vseh vrst. Pri zadrugnem obdelovanju zemlje se bodo kmetje lahko prilagodili načrtu, ki zahteva smotrno izbiro kultur, ki najbolj uspevajo in kmetu prinašajo največji dohodek.

Zadruga se lahko organizirajo na različne načine, v zelo različnih stopnjah, ki so za kmeta privlačne in koristijo tako njemu kakor tudi skupnosti. Celotno za gorate predele se najdejo oblike zadrugništva, n. pr. živinorejske zadruga, ki v danih razmerah lahko veliko koristijo posameznikom in narodnemu gospodarstvu. Mali in srednji kmet ne bosta mogla zdržati in tudi ne zadostiti zahtevam po intenzivnem in plodonosnejšem načinu obdelovanja, če ne bosta našla poti do boljših metod dela in če se ne bosta posluževala modernih tehničnih pripomočkov v gospodarstvu. Pomanjkanje tehničnih pripomočkov skuša država odpraviti z organizacijo traktorskih postaj, ki imajo namen podpreti poljedelstvo. Kmetje s stroji lahko skupno obdelujejo zemljo, pri tem pa ostane njihova zasebna last nedotaknjena. Korist imajo vsi, ker jim strojna postaja nudi stroje za manjšo odškodnino, kakor bi bilo to mogoče, če bi jih uporabljal posameznik. Kmet, ki se bo po zadrugi vključil v gospodarski načrt, si bo s tem zagotovil tudi

svoj obstoj, ker bo imel za svoje pridelke zagotovljenega kupca v državi.

Organizacija dela in proizvodnje na zadrugi podlaga omogoča in pospešuje načrtno gojenje kultur, obenem pa zagotavlja prehrano in smotrno vnovčevanje pridelkov, kakor tudi izboljšanje metod dela in intenzivnejše obdelovanje zemlje. Največje uspehe si bodo lahko zagotovile pravilno organizirane obdelovalne zadruga s skupno zadrugo posestjo. Svoje pridelke bodo lahko prodajale in kupovale potrebščine s pomočjo nabavno-prodajnih zadrug. Iz izkupička za pridelke bodo plačale delo svojih članov v sorazmerju z opravljenim delom. Ker bodo take zadruga gojile predvsem eno vrsto pridelkov, si ohrani vsako gospodinjstvo kos zemlje za izključno lastno uporabo, kjer lahko goji pridelke za domače gospodinjstvo.

Marsikje še obstajajo zadruga starega tipa, tako strojne, lesne in podobne zadruga, ki pa se bodo preuredile po novih smernicah. Kakor morejo biti pri kmetijsko-obdelovalnih zadrugah vsi kmetje solastniki strojev, prav tako je potrebno, da so pri proizvodnih zadrugah vsi včlanjeni, torej tudi tisti, ki delajo in proizvajajo v zadrugi.

Številne oblike zadrug s pravilno organizacijo bodo postale resnično ljudske ustanove, v katerih ne bo mesta za izkoriščevalce. Podpirale bodo malega in srednjega kmeta, ne da bi se mu bilo treba bati za njegovo zemljo. Ta cilj bo dosežen v polni meri tedaj, kadar bodo vsi zadrugniki prežeti z zavestjo, da je le tako delo pravilno, ki je v korist skupnosti.

SMREKA ALI JELKA?

Kadar hoče kmečki posestnik pogozditi praznine v izsekanem gozdu, je marsikdaj v dvomu, ali bi zasadil jelko ali smreko. Ker opazuje predvsem le mlado drevo, kako raste, pride lahko v zmoto, da jelka, ki raste v prvih letih v senci starejšega drevja počasneje kot smreka, zaostaja za smreko. Zato se je morala jelka v zadnjih desetletjih na mnogih krajih umakniti smreki, ker so gozdni posestniki raje pogozdovali s smreko.

Vendar pa jelka prav nič ne zaostaja za smreko. Ko se prebije mlada jelka do svetlobe, raste hitro in smreko celo prehit. Jelka je naše najbolj senčnato drevo, zato je zelo gosto poraščena in najbolj pripravna za mešan gozdove. Poškodbam po mrčesu in viharju se upira bolj kot smreka, za mraz pa je bolj občutljiva.

Les obeh je poraben skoraj enako

za iste namene. Tudi cena je pri obeh približno enaka. Italijanski trgovci so sicer v splošnem plačevali jelko nekoliko dražje, ker se da lažje obdelati, vendar pa razlika ni bila velika.

Smreka tekmuje z jelko po naših gozdovih in se širi na njen račun in na račun bukovja. To širjenje smreke pa ima za gozdno gospodarstvo slabše posledice. Kajti smreka ne prenese tako goste sence kakor jelka in bukev. Iz tega izvirajo skoro vse njene slabše lastnosti za gozdno gospodarstvo. Mlada smrekova drevesa se v senci kmalu posuše in se zato v mešanem gozdu smreka slabo obnese. Vedno moramo nanjo paziti, da je ne zaduši drugo drevje. Zaradi težavnega gojenja v mešanem gozdu jo najdemo po večini v enakodobnih in čistih gozdovih, kar je vsaj kmečkemu posestniku večkrat v škodo kot v korist. Dobra

stran smreke pa je, da prenese več mraza kot jelka in da je glede tal bolj skromna, čeprav se v tem pogledu ne more meriti z borovcem. Smreka doseže v sto letih višino 30 metrov in debelino nad 40 cm. V tem posamezno ne zaostaja za jelko, pač pa raste manj na gosto, zato ne doseže jelke glede množine lesa v strnjem gozdu.

V splošnem se torej priporoča, da sadimo jelko v kmečkih gozdovih povsod, kjer uspeva. Za smreko pa so višje lege in mrazaste doline.

NASVETI

za gospodarja in gospodinj

Sadike zgodnje zelenjadi

Posebno paradižnikov, salate, kumpusnic i. dr. si lahko vzgojimo v preprostih in cenjenih zaprtih gredah. Če imamo na vrtu ali kje blizu hiše primeren senčen in zaveten prostor, najbolje blizu kake stene, je zaprta grede prav lahko napraviti. Po dolžini oken izkoplamo dovolj široko in po številu oken dovolj dolgo jamo. Izkopano prst mečemo na robove jame in jo sproti dobro stlačimo. V izkopano jamo zabijemo v primerni razdalji kole, na katere pritrdimo deske ali letve, da se bodo na nje oprta okna grede dobro zapirala. Če je prst rahla in se ne sprijema, obdamo stene z deskami, lubjem ali krajniki.

Tako napravimo zaprte grede; so tople in uspevajo v njih posevki bolje kakor v betonskih gredah. Uporabljamo jih brez gnoja za vzgojenje zgodnje zelenjadi in za mraz občutljivejših sadik paradižnikov in kumar.

Ajdova slama kot krma

Mnogi živinorejci krmijo z ajdovo slamo, če jim primanjkuje krme. Ali je ajdova slama koristna ali škodljiva za živali in kakšno hranilno vrednost ima?

Po krmski vrednosti je podobna slami ozimnih žit. Vsebuje 1,7 odstotka ozimljivih beljakovin, 0,5 odstotka škrobne vrednosti. Pokladamo jo v glavnem kravam in ovcam. Če krmimo ovce z ajdovo slamo in so ovce na soncu, rade obole za tako zvano ajdno boleznijo (fagopirizmom). Pri govedu in konjih se ta bolezen redkeje pojavlja. Znaki te bolezni so: vnetje kože, predvsem na glavi, licu, očnih vekah in ušesih. Lahko nastopi tudi vnetje možgan, predvsem pri ovcah, omotica in krvavo mokrenje. Ta bolezen se pri živalih, ki stojijo v hlevu, ne pojavlja. Zato se živali, ki so na soncu obolele, zopet pozdravijo, če jih postavimo v temno stajo.

»Trobejev Fika je imel prav, ker se je skrile.«

Pred njim je korakal neki delavec iz trga, ki je bil znan zaradi tega, ker je navdušeno trdil, da bo še dobro, ko bo Nemčija zmagala, ta se je tedaj obregnil ob svojega soseda:

»Zadaj ima eden že polne hlače. Lepo bomo izgledali, ti rečem!«

»Kake polne hlače!« je tedaj skoraj zarjul Rojenkov, ki se je takoj potegnul za svojega tovariša. »Taka figa kakor si ti, smo mi še zmerom.«

Nekdo v prvi vrsti je skušal pomirjevati:

»Komandant je rekel, da dobimo pivo in salame, ko se vrnemo.«

»Jaz nisem nič radoveden na tiste salame,« je pripomnil neznan glas istotako spredaj.

»Sojenkov pa je dejal:

»Molčimo, da ne bo kdo mislil, da se bojimo.«

Cela skupina, ki so ji pripadali na-

ši trije tovariši, se je nato pogreznila v molk. Nekaj časa so napadali še šli v vrsti dalje v goro. Med drevje je silil jutranji svit, ki je osvetljeval gozdno pot. Kadar se je videlo na čelo kolone, so ljudje videli tam korakati samega komandanta, ki je šel tesno ob tistem drvarju, ki je vedel za pot, na drugi strani je šel nemški vojak. Zadaj za njim je korakal drugi nemški vojak, ki je imel vedno na strel pripravljeno pištolo. Zato se je kažipot zdel kakor jetnik.

»Ali se je tej revi bilo treba mešati v te stvari,« je menil naenkrat Vojenkov, ki je moral vedno misliti na materine besede pred odhodom k prostovoljcem.

Tisti delavec, ki se je že prej spotikal, je zdaj dejal:

»Če ne boš nehal, te bom moral javiti komandantu. Zakaj pa si šel zraven nas, teslo!«

Medtem je kolona dospela na po-

ložno, slemenu podobno sedlo, od koder se je videl velik del pobočja široke, zarasle planine.

»Tam sol« je tedaj šinilo po celi koloni.

Hostniki!

Sedaj je bilo že skoraj svetlo. Naši trije fantje so stisnili puške krepkeje v rokah. Kako lep kraj so si izbrali lesni ljudje za svoje taborišče. Pred njimi se je vzpenjalo kvišku z bukovjem poraslo hrbišče, ki se je končavalo v globoki, beli drči na vsaki strani. Tam gori, kjer se je bukovje nehalo, se je začela širokopleča skala, ki je bila od spodaj podobna velikim stopnicam, na katerih so rasli ravno kar ozeleneli macesni. Skalovje se je končavalo v strmeh, čelu podobnem vrhu, ki je bil tudi obrasel z macesni. Po obeh drčah je šumela voda. V čistem jutranjem zraku so se zdaleč videli celo lepi in čisti curki. Kažipot je kazal proti skalam pod vrhom. Kolona se je razvila v bojno črto in začela prodirati proti tistemu mestu v obliki klešč.

Naši trije sosede so prišli v desni konec čeljusti. Komandant je hotel hostnike obkoliti. Sredina z njim samim in s kažipotom je ostala zadaj. Bukov gozd, po katerem so prodirali proti vrhu, je bil visok in zato čistih tal, da se je videlo daleč navkreber. Najprej so napadalci pregnali nekaj

divjačine, ki se je pasla na obronkih pobočja, kjer je rasla trava. Bile so gotovo divje koze. Malo je manjkalo, da se Rojenkov ni spozabil in ustrelil v čredo divjačine, ki je le počasi odskakala proti vrhu. Ker je šlo v strmino, so se kmalu zagreli.

»Ali ne gremo preveč na desno?« je vprašal Sojenkov, ki je počival pod široko bukvo, delj kakor bi ob taki priložnosti smel počivati.

»Upam, da bodo oni tako pametni, da bodo pobegnili, ko bodo zapazili tako premoč,« se je tolažil Rojenkov, ko je telebnil poleg svojega tovariša na gola tla.

Vojenkov pa ni rekel nič, ko je došel do obeh, ampak je potegnil iz notranjega žepa trebušasto čutaro in začel požirati. Ko je odstavil, je šele dejal:

»Črničevce.«

»Daj no sem!« sta vzkliknila oba hkrati in ko sta se polastila posode, sta jo drug za drugim navezala. Nista pa še utegnili vrniti čutare Vojenkovu, ko je sredi pobočja, kjer so se začele delati klešče, zaropotala stroj nica. Kolona je zadela na stražo taborišča, ki je takoj začela streljati na napadalce. Desna čeljust odprtih klešč, ki je bila podobna vozlu pod bukovim drevesom, se je takoj razvozlala, toda le toliko, da se je izravnila in se stisnila na zemljo. Nemec, ki

Knjiga o ROOSEVELTU

Knjiga Elliota Roosevelta »As he saw it« (Kako je on gledal na to), »posvečena vsem tistim, ki so imeli vero v mojega očeta«, ni vzbudila javne pozornosti samo v Združenih državah. Pisec — sin pokojnega predsednika — je bil priča najvažnejših mednarodnih konferenc; bil je navzoč pri podpisu Atlantske listine, na konferencah v Casablanci, Kairu, Teheranu. Poleg tega se je Elliot Roosevelt neposredno udeležil vojne, bil je letalec, komandant letalske izvidniške enote na severnoafriškem in pozneje na evropskem bojišču.

O vsebini knjige govore že naslovi posameznih poglavij: »Atlantska listina«, »Konferenca v Casablanci«, »Kairo«, »Teheranska konferenca«, »Od Kaira in Teherana do Jalte«, »Krimska konferenca«. Kakor kaže ta seznam, obravnava knjiga samo vprašanja zunanje politike.

Delo Franklina Roosevelta v letih 1941 do 1945 je bilo posvečeno organiziranju ameriškega ljudstva za borbo proti Hitlerjevi Nemčiji in imperialistični Japonski, a hkrati je neumorno delal za utrditve prihajajočega miru, v katerega je neomajno verjel. Že v začetku vojne je dejal Roosevelt svojemu sinu, da mora biti povojni mir drugačen kot pred vojno. Opora bodočega miru naj bi bili združeni narodi, predvsem pa tesno sodelovanje treh velesil. Borba za sodelovanje je bistvena snov knjige.

Združenih narodov si prezident ni zamišljal kot vojaško zvezo, ki so jo bile izsilile tedanje okoliščine, temveč kot zvezo, ki bi odražala glavne koristi narodov. Grožnja za to sodelovanje sil pa je videl Roosevelt v stremljenjih, da se ustvari protisovjetski, angloameriški blok, kakor je to hotel Churchill.

Prezidentu ni dala nobenega miru misel, da je nujno potrebno utrjevati edinstvo narodov in v nobenem primeru ne dopustiti kombinacij naperjenih proti Sovjetski zvezi. Tik pred Krimsko konferenco je sporočil sinu svojo namero, da bo potoval v Anglijo in »prepričal britansko ljudstvo in britanski parlament, kako mora Anglija graditi svojo bodočnost na enotnosti vseh narodov in ne le britanskega imperija. Naj Anglija ne računa s tem, da bi potegnili druge države v kakšen blok proti Sovjetski zvezi«.

ROOSEVELTOVO STALIŠČE DO KOLONIALNIH NARODOV

Največje zanimanje je vzbudila knjiga s poglavji, ki obravnavajo raz-

lična naziranja Roosevelta in Churchilla glede na povojno politiko. Takšnih različnih pojmovanj je bilo dovolj. Eno od teh zadeva kolonialno vprašanje, o katerem sta razpravljala večkrat v navzočnosti Elliota Roosevelta, ki navaja v knjigi to prigodbo:

Pri pretresanju Atlantske listine je prezident omenil zaostalost narodov v angleških kolonijah. Churchill je stopila kri v glavo in dejal je natak-njen:

»Gospod prezident, Anglija nima namena, da bi se tudi za minuto odrekla svojega prvenstvenega položaja v britanskih dominionih. Trgovina, ki je Anglijo napravila veliko, se bo nadaljevala in njene pogoje bodo diktirali angleški ministri.«

Moj oče je odvrnil prav mirno:

»Da, prav v tej točki se naša mnenja ne bodo strinjala. Trdno sem prepričan, da je potreben razvoj zaostalih dežel in zaostalih narodov, če hočemo doseči trajen mir. Kako lahko pridemo do tega? Samo po sebi razumljivo je, da ne z metodami 18. stoletja... Metode 20. stoletja predvidevajo izgraditev industrije v kolonijah, zvišanje blaginje ljudstva z dvigom njegove gmozne ravni in s pospeševanjem izobrazbe ter zdravstvene zaščite... Če bomo po tej vojni dopustili, da se bodo milijoni ljudi vrnili v svoje prejšnje polsuženjsko stanje, tedaj je nova svetovna vojna neizogibna.«

Prezident Roosevelt tudi ni odobral angleške politike v Grčiji.

»Kako si Angleži drznejo početi takšne stvari... Borijo se proti partizanom, ki so se dolga štiri leta tolkli z Nemci,« se je razjezil.

POLITIČNI OBRAT PO PREZIDENTOVI SMRTI

V zadnjem delu knjige ne govori več prezident, temveč njegov sin. Pravi, kako hitro so vladajoče plasti ZDA pozabile misli in dejanja prezidenta. Njegova smrt je brez dvoma olajšala reakcionarnim plastem, da so pospešile svoj vpliv na zunanjo politiko ZDA. Prepričanje, da je sedanja ameriška zunanja politika nevarna za mir, je dalo Elliotu Rooseveltu povod, da je napisal to knjigo.

Tiste, ki kujejo protisovjetske načrte in angloameriški blok, označuje Elliot Roosevelt za »skupino uradnikov zunanjega ministrstva, lovcev za karierami, ki jim moj oče ni nikoli zaupal, in ljudi, ki jih napačno sma-

trajo za »strokovnjake« v zunanjepolitičnih vprašanjih.

Ti močno izrabljajo tisk in se zelo trudijo, da bi vzbudili sumničenja in sovražnosti do Sovjetske zveze.«

Knjiga o Rooseveltu se je izkazala kot udarec, ki ni zgrešil cilja. Reakcionarni tabor se je začel gibati. Elliot Roosevelt dolžijo »protiameriškega delovanja«. Hearstovi in Mac Cormickovi listi so stopili v vojno proti njemu.

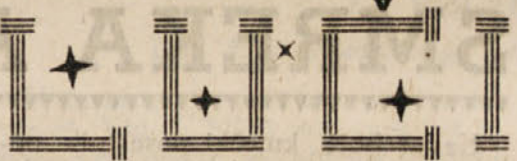
Milijoni povprečnih Amerikancev pa niso šli mimo naukov druge svetovne vojne. Za te je knjiga Elliota Roosevelta dragocen dokument, ki jim bo pomagal, da si ustvarijo jasno sliko o dogodkih sedanjosti.

(Po »Oesterreichische Zeitung«.)

Zakaj je 8. marec ženski dan

Žene vsega sveta slavijo dan 8. marca kot svoj praznik, praznik borbene povezanosti. Mednarodni ženski dan praznujemo že nad trideset let. Pravi značaj je ta praznik dobil šele v letih prve svetovne vojne, predvsem pa leta 1917., tik pred rusko revolucijo. Lenin je takrat klical ljudskim množicam vsega sveta: »Mirni in delovni ljudje, prenehajte z medsebojnim klanjem! Množice so se odzvale. Najpogumnejše pa so bile pri tem ruske žene. Šle so na ulice in zahtevale mir, kruh in svobodo. Vnela se je revolucija in rodila se je Sovjetska zveza. 8. marec je tako leta 1917. postal tudi praznik vsega naprednega in za svobodo borečega se delovnega ljudstva.

V. G. K O R O L E N K O :

Nekoč, pred davnim časom, sem se vozil nekega temnega jesenskega večera po mračni sibirski reki. Pri nekem ovinku se je nenadoma zalesketala pred nami lučka pod temotnimi gorami.

Migljala je svetlo in močno, čisto blizu...

»Nu, hvala Bogu!« sem veselo dejal. »Prenočišče je blizu.«

Veslar se je obrnil, pogledal preko ramen proti svetlobi in spet zaveslal, brez zanimanja.

»To je daleč!«

Nisem mu verjel — tu je bila lučka; odražala se je ostro iz teme, ki je ni bilo mogoče določiti. A veslar je imel prav. Izkazalo se je, da je bila svetloba resnično še daleč.

Takšne so te nočne luči: približujejo se, premagujejo temo, iskrijo se,

obetajoče vabijo s svojo bližino. Človek misli: Še dva, tri udarce z veslom, in voznja bo pri kraju... A voznja traja še dolgo.

In še dolgo smo se vozili po temni reki, soteske in pečine so vstajale iz vode, se približevale in se pomikale dalje, ostajale za nami in, kot se je zdelo, izginjale v neskončni daljavi, — a lučka je bila še vedno pred nami, trepetajoča in vabljiva — še vedno tako blizu in vendar tako daleč...

Često se spominjam na to temno reko, ki so jo skale zakrivala s senco in na to živo, drobno luč. Mnogo luči je vabilo ne le mene še prej in tud pozneje s svojo bližino. Toda življenje teče vedno dalje, med enakimi temnimi bregovi, in luči so še daleč. In ponovno je treba prijeti za vesla.

Toda vendarle... vendarle je pred nami — luč!

TA TEDEN SE SPOMINJAMO

- 8. 3. vsako leto je mednarodni ženski dan.
- 9. 3. 1890 je bil rojen V. M. Molotov, minister za zunanje zadeve ZSSR in neustrašni borec za pravice malih narodov.
- 12. 3. 1943 je brigada Ivana Cankarja poginjala pri Čatežu na Dolenjskem 2000 Italijanov v beg.
- 12. 3. 1944 so enote briško-beneškega odreda uničile na letališču Belveder pri Vidmu 9 sovražnih letal.
- 13. 3. 1944 so enote IX. korpusa JA obstreljevale s težkim minometom Idrijo, ko je imel v njej govor izdajalec Rupnik in ga pregnale.

NENAVADEN MUZIKANT

Znanega šaljivca, pisatelja Marka Twaina, so vprašali, na kateri instrument zna igrati. Pa jim je to povedal:

»Za to sem imel priložnost le enkrat v svojem življenju. Z očetom sva stanovala ob reki Mississippi. Nekoč opolnoči pa začujeva strašno kričanje: »Povodenj, povodenj! Reši se, kdor se more!« Tedaj je moj oče planil pokonci, vrzel skozi vrata nekaj pohištva, se vsedel na omaro in plaval po njej. Jaz sem ga pa spremljal na klavirju.«

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitsl, Wien XVI, Ottakringergasse 83. — Glavni urednik: dr. Franz Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 29-9-20. — Podružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Volkermarkerstrasse 21/I. — Tiska: »Globus«, Zeitungs-Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3-5.

je ležal levo in delal zvezo, je začel streljati kakor besen. Sedaj so začeli streljati tudi naši fantje, akoravno niso videli nobenega cilja. Tista čustva, ki so jim še malo prej vzbujala razne nezanesljive misli, so na mah prenehala in zamrla in prevzel jih je bojni vihar. Okrog bukovih debel se je kadila skorja in vejevje je padalo po tleh.

Naenkrat je Rojenkov, ki je ležal sredi gruče, zapazil, da beži neka svetla podoba visoko gori nad njimi preko pobočja proti drči.

»Ali vidita?« je siknil med zobmi onima dvema.

»Vidiva!« sta odgovorila tovariša, ki nista prenehala streljati.

Tista podoba gori v bregu je skakala dalje. Od daleč ni bilo mogoče razločiti, ali je možki ali je ženska ali kaka divja koza, ker je bilo vse skupaj rjavo in ker je bilo tudi bukovje napoti. Fantje so streljali iz nekega čudnega nagona, brez premisleka in brez sovraštva. Ker je streljalo celo pobočje, se jim je zdelo, da streljajo tudi od zgoraj doli nanje. Bežeča podoba je preskakala že skoraj celo pobočje, ko je omahnila v grmičevje, ki je obdajalo drčo od obeh strani. Nobeden ni mogel razločiti ali je bila zadeta ali pa je ušla v zavetje tega grmovja. Podoba je izginila izpred oči.

Vojenkovemu se je zdelo, da je tam gori, kjer je podoba izginila, začel tudi kratak vztrik, ki mu je prezezel srce. Vendar se ta krik ni hotel več ponoviti.

Nemci partizanskega taborišča niso mogli obkoliti, kakor so nameravali, ker so jih ti pravočasno zapazili. Ko so spoznali nemško premoč, so se umaknili, vendar z bojem, ki je trajal celo uro. Nemci so ta uspeh drago plačali. Padel je komandant in z njim vred tudi kašipot. Padlo je še nekaj drugih vojakov, nekaj pa je bilo ranjenih. Domači prostovoljci so imeli srečo, ker je bil le eden ranjen in ta je bil tisti navdušeni delavec, ki so ga obstrelili kakor zajca. Hostniki so pustili le enega ranjenca na bojišču. Mogoče so imeli večje število ranjenec, toda potemtakem so vzeli vse seboj, ker je bilo taborišče prazno. Preiskali so vso bližnjo okolico in niso našli ničesar, razen par praznih konzervnih škatel in nekaj strganih vreč.

Zmagovalci so se po končanem boju zbrali na opustošenem taborišču in niso mogli biti dobre volje. Nemški vojaki so bili potrti zaradi izgub, domačini pa so bili naravnost prepadeni. Mislili so si, da bo cela zadeva drugače in gladko potekla, da bodo hostniške enostavno žive polovili kakor ovce, ki jih bodo potem odgnali v do-

lino, kjer bo nato velik dirindaj. Namesto tega so bili celo uro zapleteni v boj z nevidnim sovražnikom, ki se je dobro branil in je potem izginil. Izteklo je veliko krvi in tega ni nihče hotel.

Naši trije fantje so med zadnjimi dospeli na mesto taborišča. Gredeč so naglo pregledali še svet, kjer so videli tisto bežečo podobo, vendar niso ničesar našli. Ko so prišli na tisto mesto, so videli, kako so trije nemški vojaki prebadali z bajoneti ranjenega hostnika, ki je ležal sredi tratine. Pri tem so izlili ves srd za izgubljene tovariše na tega reveža, ki je bil že itak nezavesten. Ko so ga ubili, so pljuvali nanj in ga še suvali z nogami kakor mrho. Domačini so s čudnimi občutki v želodeh gledali na to stvar od daleč in niso vedeli, kako naj bi se obnašali.

Rojenkov, ki je s svojima tovarišema stal v ozadju, je rekel Vojenkovemu:

»Ali imaš še črničevca?«

In ko mu je ta dal steklenico, jo je izpraznil na dušek, še preden jo je utegnil prestreči Sojenkov.

Nato so Nemci pobrali svoje mrtve in ranjene tovariše in domačini so jih morali naložiti na zašilna nosila, ki so jih napravili iz vejevja in jih oprtati. Pri tem so Nemci vpili nad njimi ko

da bi ne bili njihovi bojni tovariši, ampak partizanski zavezniki. Tisti, ki je prevzel komando, je vpil nad njimi:

»Kaka svinjska banda!«
Nato so nastopili pot proti dolini. Spreddaj, zadaj in ob straneh so šli Nemci, domačini pa so nosili trupla v sredi kakor ujetniki. Rojenkov in Sojenkov sta nosila ubitega kašipota. Ko sta si ga hotela naložiti na ramena, je priskočil nemški vojak, sunil mrliča z nogo in zaklel:

»Pes, zdaj pa imaš, kar si hotel!«

Vojenkov je še z enim moral nositi tistega obstreljenega delavca, ki je vpil kakor obseden. Vojenkov ni mogel kaj, da bi mu ne bil oponesel:

»Ali boš zdaj sit?«

Obstreljenec pa ni slišal ničesar in je dalje vpil:

»Moja noga, moja noga!«

Prenehal je le za nekoliko časa, ko je pristopil nemški vojak in ga osorno nahrulil:

»Nehaj že, kdo te bo poslušal!«

Ko je kolona prišla v dolino do prvih hiš, so nosači položili bremena na cesto in šli z Nemci iskat vozov po bližnjih hišah. Kmetje so morali nagregati konje in vole. Razen tega so morali odpirati kleti in shrambe, ker so bili vojaki lačni in žejni.

(Dalje)